

Міністерство освіти і науки України
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування

УДК 35.085: [005.584.1] (477)

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА
на тему: **Ефективність органів державної влади**

Виконала: студентка 6 курсу 636-мз групи
галузі знань:

28 Публічне управління та адміністрування
спеціальності:

281 Публічне управління та адміністрування

Чернець Тетяна Анатоліївна

Керівник: кандидат наук з державного
управління, доцент кафедри

Тимофєєв Сергій Павлович

Рецензент: старший викладач

Ємельянов Володимир Михайлович

м. Миколаїв - 2022 рік

ЗМІСТ

ВСТУП3

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ7

- 1.1. [Поняття ефективності управління та критерії ефективності](#)7
- 1.2. [Державний контроль у сфері виконавчої влади](#)18
- 1.3. [Контроль ефективності діяльності органу виконавчої влади](#)23

Висновки до першого розділу28

РОЗДІЛ 2. [ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКОНОМІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ЯК ОСНОВНИЙ ФАКТОР ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРАЇНИ](#).....30

- [2.1. Сучасні підходи до оцінки якості державного управління](#) 30
- [2.2. Поняття економічної та соціальної ефективності у системі державного регулювання країни](#)36
- [2.3. Економічна оцінка ефективності функціонування органу державної влади](#).....43

[Висновки до другого розділу](#)

РОЗДІЛ 3 НЕДОЛІКИ ТА НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРАЇНИ

- 3.1 Проблеми оцінювання якості та ефективності діяльності органів державної влади 52
- 3.2 Удосконалення механізму системи оцінювання показників ефективності державного контролю.....59
- 3.3 Напрямки поліпшення контролю ефективності діяльності органу виконавчої влади.....66

Висновки до третього розділу

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ79

ДОДАТКИ

ВСТУП

Актуальність теми. Підвищення всіх резервів ефективності суспільних інститутів, структур та механізмів необхідна для подолання кризових явищ в країні, що призведе до поліпшення економічного, політичного та соціального стану в Україні. Для удосконалення і оптимізації процесів соціально-економічного розвитку і управління ним потрібно шукати та реалізовувати будь-які можливості .

Від впливу органів влади на перебіг суспільного життя залежать довгострокові перспективи розвитку української держави (суверенітет, національна безпека, міжнародна конкурентоспроможність та ін.), системні характеристики суспільства (здатність до самоорганізації, ініціативи, перспектива суспільної згоди тощо), короткострокові орієнтири (реалізація реформ, покращення якості життя та ін.), тобто підвищення ефективності державного управління в Україні є одним з найважливіших напрямів зазначеного удосконалення. Тому актуальна наукова проблема сьогодення – це оцінка ефективності державного управління в Україні та виявлення напрямів її підвищення.

Ефективність державного управління являє собою багатоаспектне поняття, яке відображає ступінь досягнення загальних цілей державного управління і якість надання послуг населенню у співвідношенні з ресурсним забезпеченням відповідної владноуправлінської діяльності.

Питанням ефективності державного управління в цілому присвячено чимало робіт. Серед останніх публікацій вітчизняних вчених на цю тему варто виділити роботи Н. Одинцової, В. Бороноса та А. Іваненка, В. Дзюндзюка, Л. Приходченко, М. Лесечко та Р. Рудницької та ін. Разом з тим, різні автори реалізують відмінні підходи до поняття ефективності державного управління та її оцінювання, що потребує подальшого обґрунтування як термінологічного апарату, так і методичних підходів.

До ключових критеріїв, щодо оцінки ефективності роботи публічної влади можна виділити такі її складові, як:

1) оцінку чинників та інструментів забезпечення якості надання публічних послуг (використання інструментів та технологій, що підвищують ефективність управлінського впливу, створення умов транспарентності суспільного, в т.ч. владного, середовища, раціональності законодавчого поля, відсутність корупції та ін.);

2) ефективність реалізації окремих регуляторних елементів (наприклад, використання бюджетних коштів, управління держборгом та ін.) і діяльності окремих державних органів влади як організацій.

3) експертну оцінку результатів впливу державних органів на державний суверенітет, конкурентоспроможність, економічне зростання, суспільну злагоду та ін.

Під ефективністю діяльності центральних органів виконавчої влади слід розуміти діяльність інститутів виконавчої влади, спрямованої на досягнення поставлених цілей та завдань під час мінімізації витрат ресурсів політичної влади. Ефективність необхідно розглядати як один із параметрів організації виконавчої влади.

Основними напрямками вдосконалення поліпшення контролю ефективності діяльності органу виконавчої влади є:

- стандартизації нормативного та правового формування механізму оцінювання ефективності державного фінансового контролю;
- стандартизація підходів методології встановлення та розвитку процесу контролю включаючи стратегічну спрямованість;
- формулювання можливостей використання нових інструментів та операцій контролю в ході використання бюджетного контролю;
- покращення організаційного механізму оцінювання державного фінансового контролю;

- використання сучасних методів кадрових механізмів оцінювання ДФК за допомогою робітників (об'єктів, суб'єктів) державного фінансового контролю;
- вдосконалення способів оцінювання ДФК;
- створення інфраструктури інформаційного та комунікаційного забезпечення оцінювання державного фінансового контролю (логічна, система);
- якісне покращення кількості фінансового, матеріального та технічного забезпечення кількісно вираженого фінансового та матеріально-технічного забезпечення оцінювання державного фінансового контролю;
- формування погодженості діяльності оцінювання державного фінансового контролю з аналітичними та інформаційними функціями.

Об'єктом роботи є ефективність управління органів державної влади.

Предметом роботи є ефективність органів державної влади як фактор покращення економічного, соціального та політичного стану країни.

Метою роботи є обґрунтування сутності поняття «ефективність державного управління» на прикладі «економічної ефективності органів державної влади» та «соціальної ефективності органів».

Зазначена вище мета досягається постановкою таких **завдань**:

- розглянути явище ефективності державного управління;
- встановити ключові критерії, щодо оцінки ефективності роботи публічної влади;
- проаналізувати практичну діяльність держави з контролю у сфері державного управління для забезпечення продуктивної роботи;
- визначити та обґрунтувати роль впливу на ефективність роботи державної влади;
- окреслити загальні показники ефективності роботи та вплив цих показників на економічний стан країни;

– визначити проблеми оцінювання якості та ефективності діяльності органів державної влади;

– розробити та обґрунтувати удосконалення механізму поліпшення контролю ефективності діяльності органу виконавчої влади в Україні.

Методологічну основу дослідження складає сукупність загальнонаукових і спеціально-правових методів дослідження. Зокрема, для вирішення поставлених завдань у роботі використані такі наукові методи, як аналіз, узагальнення, порівняння тощо. Порівняльно-правовий та системно-аналітичний методи застосовувалися при вивченні алгоритму проведення спеціальної перевірки на зайняття вакантних посад державної служби; за допомогою логічного і діалектичного методів узагальнено теоретичні висновки проведеного дослідження.

Магістерська робота містить результати прикладного характеру, які спрямовані на підвищення результативності та ефективності органів державної влади. Проаналізовано економічний та соціальний вплив на діяльність органів державного управління, це все є дієвим механізмом, пов'язаний з виконанням функцій держави. Також, висвітлюються досвід добору кадрів та державного фінансового контролю в Україні в контексті вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Апробація результатів. Основні моменти роботи висвітлено у тезах «Ефективність органів державної влади» до XXV Всеукраїнської щорічної науково-практичної конференції «Могилянські читання – 2022: Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти», яка відбувалася у період з 7 по 11 листопада 2022 року та опубліковані у Збірнику «Могилянські читання – 2022».

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, які містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертації становить 90 сторінок, обсяг основного тексту - 76 сторінки. Робота містить 10

таблиць, 20 рисунків, 4 додатки. Список використаних джерел налічує 66 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

1.1. Поняття ефективності управління та критерії ефективності

Ефективне управління являю собою певний результат за мінусом затрат на отримання його. Такий результат спрямований на реалізацію управлінських рішень та включає не тільки прямі, але й інші витрати на систему управління.

Багато науковців розглядають у своїх дослідженнях проблеми ефективності. Наприклад, В. Кобзаненко радить втілювати в життя розуміння ефективного управління держави завдяки розумінню ефективності управлінських вирішень держави, які складаються стандартів та способів дослідження та визначення наслідків державно управлінського функціонування чи здійснення урядових планів. Він наголошує дві бази, які характеризують ефективність державного управління, такі як економічна та технічна ефективність. Економічна ефективність характеризує щабель прагнень покращення діяльності держави включаючи здобутки піднесення народу, а технічна ефективність характеризується взаємовідношення ціни сукупності послуг до ціни сумі послуг які надаються і ціни використаних ресурсів при наданні послуг [25].

Н. Одинцова показує, що спільною деталлю критерій, які характеризують ефективність державного управління - це два основні класи мети впливу:

1) зовнішні (безпосередньо на об'єкт управління впливає орган державного управління);

2) внутрішні (організація – окремий орган управління в державі) [28].

Автор пропонує звернути увагу на внутрішній підхід та розглянути менеджмент організації в органах влади, як фактор для підвищення ефективності [35]. З його думкою згоден В. Дзюндзюк, він вважає, що інструменти діяльності публічних організацій безпосередньо пов'язані з їх ефективністю і їх потрібно розглядати у фундаментальному зв'язку. До таких інструментів можна віднести:

- 1) переконання;
- 2) фінансові засоби;
- 3) правила і організаційна структура.

Також, типи публічних організацій зобов'язані включати елементи для відображення соціальних результатів (як впливає діяльність організації на суспільство). Тобто в них варто брати частини, які формулюють приєднанням як фінальним продуктом, так і результатом (соціальним) [16].

Зважаючи на формулювання якості як корисності речей чи ознаки отримання за покликанням, сукупність рекомендацій товарів або послуг безпосередньо здатність втамовувати установлені і очікувані засади та правила, можна сказати, що слід вказати рису державного управління відсвічує та складова ефективності, яка розкривається в повселюдному впливі діяльності державного управління. Тобто, це одержання суспільством послуг громадського сектору, якщо збільшити напір на бюджет держави [66].

Отже, тлумачення значення «ефективність державного управління» містить в собі такі складові:

- реальний вплив державного управління (надання суспільству окремих послуг);
- суцільний вплив державного управління (спрямована переміна потужності, природи та різнобарвлення суспільних процесів метою яких є гарантування конкурентності, зростання економіки, достатку громадськості, безпечності та єдності суспільства);

- продуктивність діяльності державного управління (якість наданих послуг, отримання суцільного впливу на діяльність).

Функціонування інтернаціональних компаній, наприклад, Світовий банк, котрий розроблює тривалий експериментальний задум «Світові показники державного управління» (the Worldwide Governance Indicators), що включає в себе такі показники (табл. 1.1)

Таблиця 1.1

**«Світові показники державного управління»
(the Worldwide Governance Indicators)**

№	Назва показника	Сутність показника
1	Voice and Accountability (рахування ідеї суспільства та підпорядкування органів державної влади)	відображує критерій, яка характеризується тим, що суспільство можуть долучатись до створення формуванні уряду, вільний прояв своєї позиції, присутність свободи СМІ.
2	Political Stability and Absence of Violence (постійність в політиці і неприсутність примуси)	відображує можливість скасування правління за допомогою незаконних чи примусових методів, сюди можна включити навіть примус в політиці чи злочинність.
3	Government Effectiveness (продуктивність правління)	відображує сприймання характеру послуг громадської галузі, рівень та свободність послуг у державі.
4	Regulatory Quality (характер в регулятивній політиці)	відображує спроможність правління створювати і доступно втілювати у життя політику, а також регулятивні дії, вони впливають на розвиток приватної галузі.
5	Rule of Law (закон є головним)	відображує спроможність щабля довіри та підтримку суб'єктами громадських засад, таких як, суспільних правил, зокрема, в частині вкладення договорів, безпечності повноважень володіння, органів поліції, судочинства, можливість примусу і беззаконності.

6	Control of Corruption (контролювання корупції)	відображає міру, в якій публічна влада керується чийось приватними інтересами, в т.ч. розповсюдження «дрібних» та «великих» форм корупції, «захоплення» держави елітами та приватними інтересами
---	---	--

Джерело: розроблено автором на основі [64]

Аналізуючи таблицю 1.1 можна побачити, що на поняття ефективності державного управління впливає державна конкурентоздатність щодо підвищення зайнятості, виготовлення ціни, які додана і стимулювання суперництва. Такі як: суцільне державне управління (продуктивність управління); засоби удосконалення державного управління (дистанційне управління, тактичне керування живою робочою силою, користування засобами на практиці); управлінський вплив на підприємництво (час дії та цінність встановлення підприємництва, також час, потрібний для різноманітних ліцензій, вплив з боку податків), результативність порядку громадянського правопорядку, корупція (наприклад хабарництво, платежі отримані незаконним способом).

Враховуючи найпопулярніше твердження щодо поняття ефектності, можна зробити висновок, що ефективність управління - наслідок, порівняний з витратами, які були понесені в результаті його успіху (тобто це не тільки безумовні затрати системи управління, а й ще затрати на здійснювання управлінських вирішень). Але це зрозуміння не дозволяє отримати кількість результатів як наслідків цілеспрямованого управління. Отримати певний успіх в управлінні та при цьому дати оцінку наслідку такого результату надто важко. Ось чому, спочатку треба виокремити певні елементи за допомогою яких можна оцінити об'єктивність управління.

Елементи ефективності являє собою становлять собою риси, напрями, вплив управління, розглядаючи їх отримуємо ступінь та атрибут управління, згідно з його вимогам і прихильностям людей. Громадська ефективність державного управління відображає наслідки діяльності систематичності, а саме комплекс об'єктів та суб'єкта державного управління, містять в собі

сукупні характеристики. Звертаючи на це, можна виділити такі основні значення ефективності державного управління:

- * комплексна громадська ефективність державного управління;
- * ефективність підпорядкованості та оптимізації суб'єктів державного управління;
- * ефективність роботи посадових осіб та управлінських органів [49].

Елементи спільної громадської ефективності державного управління — це надання перспективи прийняття та здобування завдяки державному управлінню успіху вирішення проблем потреб населення, прихильностей та результатів громадськості, самостійної версти населення, окремої людини. Завдяки цьому утворюється найголовніше – взаємозв'язок між суспільством і державним управлінням.

До елементів спільної громадської ефективності державного управління відносимо:

- * щабель ефективності праці, який порівнений за параметрами у світі завдяки окремим типам;
- * швидкість та збільшення соціального достатку;
- * умови життя громадськості в порівнянні з шаблонами інших країн світу;
- * стабільність та довіра громадських стосунків, зміна суспільних відносин зі збільшенням поважних наслідків [55].

Характеризуючи оцінку ефективності державного управління потрібно відзначити елементи визначеної громадської ефективності діяльності окремої адміністративної установи (установа органів влади або місцевого самоврядування) та урядовця, окремого єдиного правлінського вироку, діяння, контролю. Такі елементи потрібні для того, щоб спільна і комплексна ефективність державного управління являє собою результат окремою громадської ефективності деяких адміністративних намагань.

Елементи окремої громадської ефективності це:

1. Рівень згідно з діями, сутністю та наслідками правління державних органів і урядовців таких характеристик, які встановлення у юридичному положенні державного органу та певного урядовця.

2. Правочинні наміри та діяння органів місцевого самоврядування та органів державної влади, їхніх представників.

3. Дійсність ефекту управління (забезпечення цілеспрямованості, дисципліни і управління різних об'єктів згідно з нормами).

4. Поняття актів для управління (постанови, наміри, діяння) задля освітлення там різних вимог та задоволення потреб населення, які направлені на покращення і розвинення життя громадськості.

5. Характеристика та кількість взаємодії органів місцевого самоврядування чи державної влади та їх урядовців із населенням, спільноти та об'єднання (характеризує свободу діяльності держави).

6. Рівень відображення в різних постановках та діяннях державного органу щодо престижу самої держави.

7. Справедливість та наповненість управлінського повідомлення, яке надається органами державної влади та їх урядовцями.

8. Духовний елемент (вплив на духовно-ідеологічному рівні діяльності державної влади на оточення) [43].

Для того щоб оцінити продуктивність та ефективність державного управління потрібно порівнювати:

- мета, яка здійснюється, з метою, яка розкриває громадські бажання;
- мета, яка здійснюється завдяки управлінським діям, із наслідками, які отримали при оцінці управління державних органів (діяльність складових, які включають в управлінські рішення);
- отримані наслідки від управління з громадських бажань та прагнень;
- затрати населення, котрі включилися у державне управління, з отриманими наслідками від управління;

- розкриття державного потенціалу, які включають у себе ступінь можливості, закладені в управлінському потенціалі, зі ступенем дійсного користування [45].

Різні громадські інститути (громадські організації та об'єднання, окремі громадянини, колективи (трудові), державні структури) відображають оцінку державному управлінню. Чимало повідомлень мають пояснення органів місцевого самоврядування та державної влади, їх урядовців, доступні обговорювання та референдуми (опитування), на яких розглядають питання життєдіяльності держави, регіонів, організацій та громад.

Узагальнюючи елементи спільної громадської ефективності державного управління вирізняються галузями соціальної життєвої спроможності.

Використання окремого порядку ознак оцінки ефективності державного контролю, а саме фінансовий контроль, дає право оцінити щабель успіху в підвищенні ефективності застосування таких ресурсів держави як фінансові використовуючи відповідні критерії:

- 1) результативність;
- 2) дієвість;
- 3) економічність;
- 4) Інтенсивність;
- 5) динамічність.

Застосування спільних способів полегшує зіставлення ефективності витрат коштів державного бюджету серед самостійних контролюючими органами, так і серед різноманітними підрозділами органів які контролюють [4].

Незастосування цих критеріїв говорить здебільшого за те, що даний механізм фінансового контролю з боку держави і виконання різних заходів для контролю є недіючим механізмом. Фактичні і стратегічні цілі органів державної влади можуть містити недоліки, які знаходимо при проведенні оцінки ефективності державного фінансового контролю. Саме тому, при їх

знаходженні потрібно запроваджувати заходи, які можуть покращити ефективність включаючи і минулий досвід.

Оцінка критерію результативності реалізується такими показниками, які характеризують результат дій контролюючого органу (рис. 1.1)

Рис. 1.1 Показники результату діяльності контролюючого органу

Джерело: розроблено автором на основі [10]

Оцінювання критеріїв дієвості здійснюють за допомогою таких видів показників (рис. 1.2)

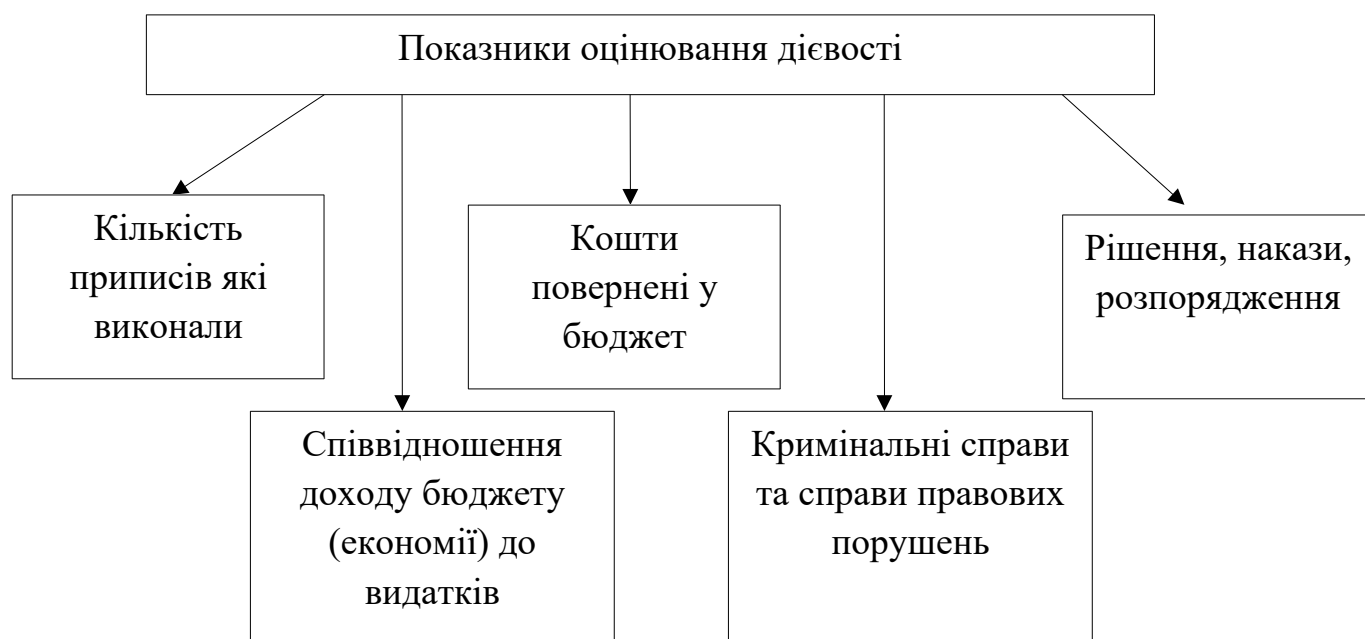

Рис. 1.2 Показники оцінювання дієвості

Джерело: розроблено автором на основі [10]

З обсягом коштів органу, який контролює пов'язаний критерій економічності, він включає такі показники (рис.1.3)

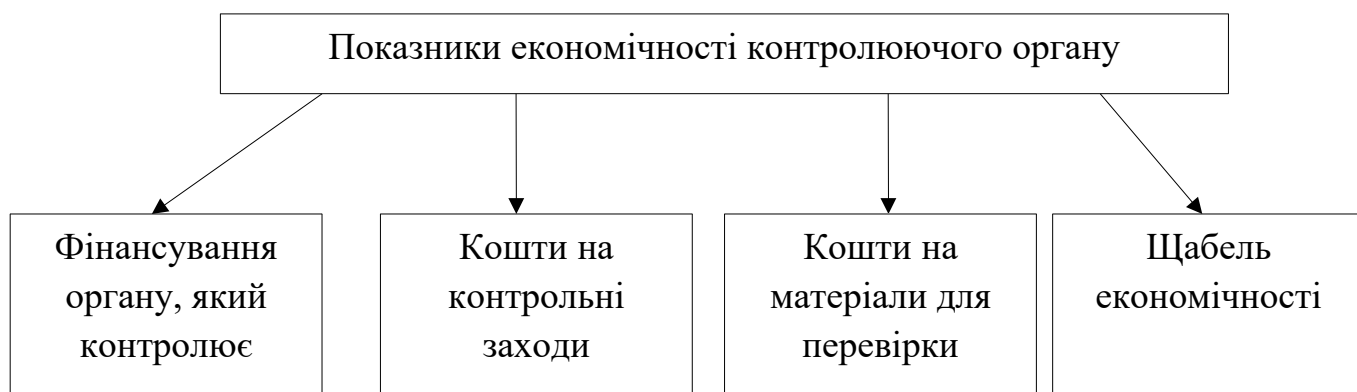

Рис. 1.3 Показники економічності контролюючого органу

Джерело: розроблено автором на основі [10]

Окрім вищеперерахованих критеріїв, в тому числі їх показників, формуються ще два: критерій інтенсивності діяльності та критерій динамічності. Вони характеризують дію за допомогою ефективності фінансового контролю. Показники інтенсивності діяльності зображені на рис. 1.4

Рис. 1.4 Критерії інтенсивності діяльності

Джерело: розроблено автором на основі [10]

Щодо критеріїв динамічності діяльності, то вони включають такі показники, які характеризують різні рівні ефективності діяльності державних органів влади (рис.1.5)

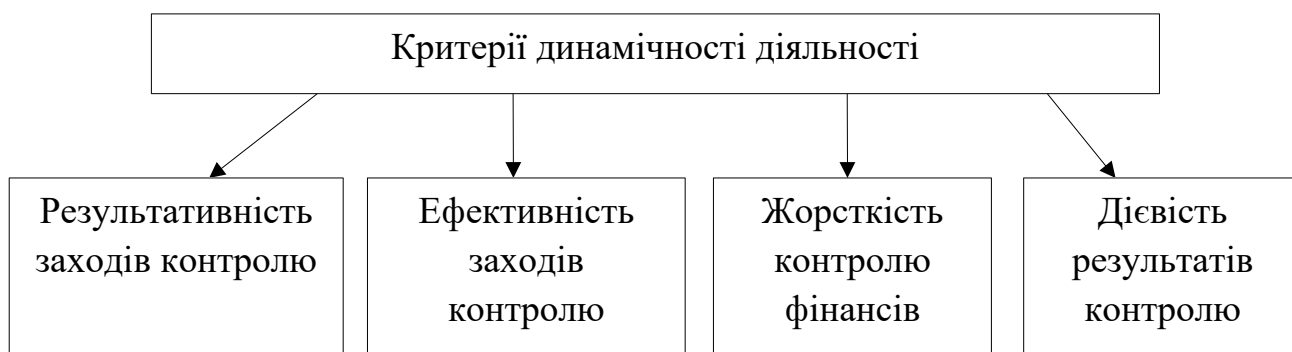

Рис. 1.5 Критерії динамічності діяльності

Джерело: розроблено автором на основі [10]

При оцінюванні ефективності за допомогою різних категорій підвищують питання різновидності наслідки оцінки за цими елементами та показниками. Слід вважати, що одержувачі бюджетних коштів, повинні використовувати інформацію задля планування діяльності держави, постановка завдань та формування ефективнішого розподілу економічних ресурсів. Метою державних органів в галузі фінансового контролю насамперед полягає у перевірці витрат державних коштів, досягненні завдань та реалізація функцій на отримувача державний коштів.

Етап планування і реалізації своїх діяння по витратам фінансових коштів дає можливість зрозуміти які показники оцінювання та елементи ефективності, що перевіряються використовуються бюджетними організаціями. Наразі однією з найважливіших форм фінансового контролю на даному напрямку є аудит, який відповідає за ефективність реалізації коштів бюджету.

Єдина система показників та їх застосування для оцінювання ефективного фінансового контролю держави дає змогу оцінити ступінь реалізації поставлених цілей з приводу покращення ефективної реалізації фінансових ресурсів використовуючи комплекс певних критеріїв. Загальна методика може поліпшити порівняння ефективності фінансових коштів які були використанні окремими контролюючими органами та їх регіональними підрозділами.

Запропоновані критерії свідчать про неефективність механізму держави та в тому числі державного фінансового контролю, впливає на реалізацію контролюючих заходів. Тактичні та стратегічні цілі органів державного управління повинні включати в себе недоліки оцінювання ефективності управління держави, оцінювання фінансового контролю державними органами, реалізація ефективних заходів щодо покращення ситуації в країні враховуючу минулий досвід.

1.2. Державний контроль у сфері виконавчої влади

Державний контроль – це контроль державних органів за дотриманням законодавства : закони, нормативні акти, господарювання виробництв, закладів та об’єднань [29]. Він обумовлюється сутністю влади і держави та має своє місце в державному управлінні, яке визначається функціями і метою цього державного управління.

Важливу роль організації в практиці та юридичного врегулювання контролю з боку держави включає в себе систематизацію видів контролю. Така різновидність є результатом в практиці відокремлених потрібних слоїв громадського життя, яке підконтрольне державі, а також вона є зображенням асортименту контролю в теорії.

Систематизація видів контролю:

- 1) за обсягом та характером функцій контролю;
- 2) за часом здійснення контролю;
- 3) за характером формування відносин підконтрольного об’єкту з суб’єктом контролю;
- 4) за суб’єктами, які контролюють.

На практиці такі різновиди контролю можуть бути подібними, але не однаковими, так як кожен діє в обмеженнях, визначених завдань та цілей певного виду контролю. В той же час, цей різновид ґрунтується на певних принципах, які формують загальні особливості значення контролю в цілому.

Важливою функцією управління, яка реалізується більшістю органів державної влади та їх посадовими особами є контроль. Якщо контроль не є основною функцією, то він має назву – спеціальний контроль, тобто весь контроль обмежений основною діяльністю суб’єктів контролю [27].

З огляду на це, можна виділити та класифікувати такий різновид державного контролю (рис. 1.6)

Рис. 1.6 Класифікація державного контролю

Джерело: розроблено автором на основі [17]

З рисунку 1.6 видно, що існують досить багато ознак класифікації, можемо розглянути їх докладніше.

За обсягом і характером функцій контролю є загальний і спеціальний контроль. Необхідний обсяг діяльності суб'єкту контролю, характер і законодавчо встановлений регламент діяльності повноважень контролюючого органу є важливим для даного різновиду.

За суб'єктами, які контролюють, наприклад галузь органів виконавчої влади, можна виділити:

- внутрішній контроль адміністрації (в органах виконавчої влади);
- контроль президентський (Президента України);
- контроль парламентський (Верховна Рада України);

- контроль судовий (в органах судової влади);
- нагляд прокурорський (в органах прокуратури).

За часем ведення контролю можна виділити попередній, поточний (оперативний) і наступний.

Знаходження необхідних умов і доведення передумов для погодження рішень є метою попереднього контролю. Цей контроль здійснюється для розробки заходів з дисципліни та законності.

Виявлення та попередження явищ, які негативно впливають , зараз та можуть виникнути в подальшому є функцією попереднього контролю. Тобто за цим видом контролю можна оцінити чи відповідають суб'єкту та його діяльності встановлені умови певних рекомендацій.

Діяльність уповноважених державних органів з державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності - це приклад попереднього контролю. Такий вид контролю характеризуються тим, що органи, які відповідаються за державну реєстрацію, повинні перевірити певну інформацію та зложені документи тільки в межах чинного законодавства. На цій стадії попереднього контролю відбувається контролювання законностей умислів, але не діяльності, тобто це лише початок роботи суб'єктів підприємницької діяльності.

Оперативний (поточний) контроль здійснюється завдяки поставленню завдань, взяття зобов'язань та виконання управлінських рішень. Метою цього контролю є перевірка дотримання умов на окремих етапах виконання, прояв допустимих вад і передчасному застереженні потенціальних негативних ефектів незаконної діяльності.

Оперативний контроль впроваджено на весь період здійснення виконання завдань або діяльності об'єкта, який контролюють. Цей контроль дозволяє одержувати інформацію про діяльність чи бездіяльність, а також належність і кількість, яка була встановлена за допомогою установлених завдань.

Відмінність наступного контролю від інших видів в тим, що він має ціль виявити належність початкового рішення до результату. Оцінка здобутого і розгляд планів на майбутнє є основною метою такого контролю.

Контроль за здійснення виконання завдань (наступний контроль), виконується після діяльності, тобто за аналізом досягнення результатів. Такий вид контролю є незмінним, не вторгтися у реалізацію управлінського рішення немає шансів. Цей вид контролю перевіряє реалізацію, законність і доречність діяльності. Виконання наступного контролю впливає на здійснення управлінської діяльності та реалізацію рішень в майбутньому.

Спеціальний (загальний) вид контролю правдоподібно може включати характер попереднього, поточного і наступного контролю, але в той же час характеризується як загальний та спеціальний.

За управлінськими зв'язками суб'єкта, який контролює з його підконтрольним об'єктом слід виділити зовнішній і внутрішній контроль.

Внутрішній контроль – це контроль, який реалізується безпосередньо підконтрольністю об'єкта, що контролюється, суб'єкту. Слід зауважити, що при зовнішньому контролі підконтрольності немає.

Такі види контролю відрізняються методами впливу та різновидом форм здійснення повноважень з боку контролю. Відмінність характеризується тим, що зовнішній контроль відбувається в межах визначеної функції або сфери та торкається конкретного напрямку діяльності системи управління, в той час як внутрішній контроль реалізується органами окремої системи, в тому числі охоплює питання діяльності в цілому, а також є виключно внутрішньою справою.

Розглядаючи зовнішній та внутрішній контроль слід відзначити, що з боку системи органів виконавчої влади внутрішній – це контроль з боку всієї гілки виконавчої влади. Такий вид контролю держави ще називають внутрішній контроль адміністративний.

Зовнішній контроль з боку органів виконавчої влади – це контроль, який реалізують органи державної влади за гранню системи органів виконавчої влади.

Зовнішній і внутрішній контроль різняться оперативними результатами, тому їх можливо поділити на два окремі види. При зовнішньому контролю органи виконують свою діяльність в межах своїх зобов'язань, а при внутрішньому контролю використовуються міри адміністративної чи дисциплінарної відповідальності, можуть бути рішення, які змінено або скасовано, а також використовувати інший вплив завдяки елементам (кадрові зміни, структурна реорганізація та інше).

Зазвичай ефект зовнішнього контролю має обмеження своєї діяльності доданням характеристик, зупинення на деякий час незаконної діяльності чи погодженого нормативного акту, подання до органу, який компетентний. Можна сказати, що в цьому разі пряме втручання на незаконну або нераціональну діяльність об'єкта, який контролюється поступає своє місце посередньому впливу через подання повідомлення і формулювання позиції органу, який уповноважено мий при прийнятті рішень. Але, зовнішній контроль інколи може виконуватися шляхом скасування відповідного нормативного акту.

Класифікація державного контролю дає можливість конкретно охарактеризувати дану функцію щодо органу державного управління, який її реалізує, і ми можемо проаналізувати діапазон в межах законодавчо закріплених повноважень цього органу.

При класифікації державного контролю на зовнішній і внутрішній, а також за розмежуванням видів контролю за суб'єктами, які контролюють можна побачити взаємозв'язок, тобто потенціал створений з ціллю активного впливу на окрему сферу, яку контролюють [27].

1.3. Контроль ефективності діяльності органу виконавчої влади

Контроль насамперед є обов'язковою функцією управління державних органів влади, він впливає на реалізацію їх цілей щодо покращення економічного, соціального та політичного становища держави. Досягти такої мети допомагає своєчасне реагування на чинники, які заважають йти по запланованому шляху. Такий контроль буде ефективний, якщо його спланувати та скоординувати в напрямку розвитку держави, видів та напрямів її діяльності, розвиток окремих територій чи регіонів. Деякі автори трактують визначення «державного контролю» по різному (Додаток 1).

Діючі системи контролю складаються з таких різновидів контролю як попередній, поточний, заключний контроль (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Комбінації різновидів контролю

№	Назва контролю	Сутність
1	Попередній	Використовуються до виконання управлінських рішень, перед реалізацією управлінського впливу. Узгодження документів перед їх прийняттям – один із головних видів попереднього впливу.
2	Поточний	Використовується при реалізації управлінських завдань, метою такого контролю є вчасне застереження непланованості від задумів поставленої мети.
3	Заключний	Характеризується узагальненням та підсумком. Здійснення редагування цілей в майбутньому чи шляхи досягнення таких цілей здійснюється якщо результат не влаштовує .

Джерело: розроблено автором на основі [21]

Нормативно-законодавчі та організаційно-розпорядчі документи, пояснювальні і службові записки, договори, угоди, плани, акти прийому-передачі, графіки, службові записки, наради, протоколи, доповіді – все це характерно для ефективного контролю діяльності органу виконавчої влади. Такі методи та засоби потрібні при оцінці результатів контролю.

Зовнішній контроль займає важливе місце для управління державними органами влади в Україні. Бувають такі форми зовнішнього контролю як конституційний контроль, парламентський контроль, судовий контроль, державний фінансовий контроль, громадський контроль, прокурорський (нагляд) контроль (рис. 1.7).

Рис. 1.7 Форми зовнішнього контролю

Джерело: розроблено автором на основі [27]

Попередній та наступний контроль є видами конституційного контролю. Дослідження та перевірка законопроектів в процесі перебування в парламенті характеризують попередній контроль. Перевірка на правомірність прийняття і використання законів являються принципом наступності конституційного контролю. Отже, можна узагальнити особливості форм державного фінансового контролю за допомогою певних критеріїв (Додаток 2).

Формою контролю законодавчої влади виконавчої є парламентський контроль. Такий контроль реалізується Верховною Радою України у межах Конституції і передбачений Конституцією України [26].

Контроль з боку Парламенту характеризується:

- 1) аналізом заходів дій Кабінету Міністрів України;
- 2) роллю і рішенням питань щодо відставки Прем'єр-міністра та членів Кабінету Міністрів України;
- 3) реалізацією контролю за діями уряду;
- 4) звільненням і призначенням голови НБУ, голови СБУ, членів Центральної виборчої комісії;
- 5) присвоєнням порозуміння з приводу звільнення з посади і призначення призначення на посаду Генерального прокурора України Президентом України;
- 6) доповідь уряду і вислушення керівників перед парламентом;
- 7) роботою комітетів (комісій) парламенту, таких як постійні, спеціальні та слідчі;
- 8) депутатськими запитами;
- 9) звертанням до Прем'єр-міністра, в т.ч. до окремих міністрів чи членів;
- 10) діяльністю представників.

Контроль з боку судової влади означає перевірку право законності органів виконавчої влади, захист прав та свобод людини. Цей контроль створюється в Україні як система судів спеціальної юрисдикції і загальної юрисдикції. Права кожної людини та громадянина, яке апелюється в суді дії, рішення або бездіяльність державної влади, місцевого самоврядування, службових та посадових осіб закріплено в статті 55 Конституції України. Певні міжнародні судові установи або відповідні органи міжнародних організацій або відповідні органи міжнародних організацій, учасником яких являється Україна існують для того, щоб кожен громадянин мав право

звернутися до них у випадку захисту своїх прав і свобод, якщо всі національні засоби правового захисту використані.

Такий державний контроль як фінансовий характеризується:

- 1) виконанням урядових планів і реалізацією державного бюджету;
- 2) застосуванням ресурсів держави, таких як фінансові;
- 3) продуктивною фінансовою і управлінською діяльністю конструкцій виконавчої влади;
- 4) характеристикою реалізацією державною владою економічної і фінансової політик з певними засадами та положеннями бухгалтерського обліку тощо.

Повноваження Верховної Ради України – контроль за реалізацією Державного бюджету України, який регулюється статтею 85 Конституції України. А повноваження Рахункової палати України – контроль за використанням і надходженням коштів Державного бюджету України.

Міністерство фінансів України та Кабінет Міністрів України в межах своїх повноважень виконує загальний контроль за кредитно-фінансовими стосунками. Функції такого контролю діляться Міністерством фінансів України між органами державного управління (Державна контрольно-ревізійна служба України) та Державним казначейством України. В цьому випадку, Державна контрольно-ревізійна служба України контролює реалізацію коштів місцевих і державних бюджетів, валютних кредитів і позабюджетних фондів, створення доходів бюджетів органів місцевого самоврядування, а також створення доходів бюджетів органів місцевого самоврядування. Також варто зазначити, що Державне казначейство України, контролює з боку оперативного управління видатками державного бюджету.

Національний банк України - контроль за дотриманням банками правих актів, економічних показників та банківського законодавства в цілому. Державна податкова адміністрація України - податковий контроль за діями платників податків та контроль за прибутками державного бюджету

Пенсійний фонд України – контроль за накопиченням внесків на пенсійне забезпечення й допомоги та за їх збором, До системи державного фінансового контролю також можна віднести Управління Пенсійного фонду України, яке підпорядковане Кабінету Міністрів України та виконує функцію контролю за збором та акумуляцією внесків для пенсійного забезпечення й допомоги, вкладення до витрат фонду та вчасністю і доцільністю страхових внесків [23].

В статті 5 Конституції України народ визначено як єдине джерело влади в Україні, ось чому громадський контроль за діями органів державної влади можна характеризувати як визначення та зміна конституційного ладу України, це не може бути оскаржене державою, посадовими особами чи органами. Громадяни можуть приймати участь в державних справах, місцевих і всеукраїнських референдумах, брати участь в виборах, та обратися до органів місцевого самоврядування та державної влади (ст. 38 Конституції України) [26].

Також громадський контроль зв'язують з відношенням різних об'єднань, засобів масової інформації, окремих громадян на реакції і діяльність органів державної влади з приводу виконання таких напрямів державної політики як зовнішня, регіональна, економічна, соціальна, інформаційна, екологічна, культурна, освітня та інші.

Спеціально контролюючі органи здійснюють функцію виконання інспекцій, які входять до державної влади (санітарна служба, митна служба, екологічна інспекція, пожежна інспекція, автомобільна інспекція тощо) та державних служб.

Контроль з боку Прокурора характеризується дотриманням законності оперативно-пошукових органів, слідство до суду, ухвали кримінальних справ, інші діяння насильственного характеру, які обмежують свободу людини. Такий вид контролю здійснюється згідно з Конституцією України системою прокуратури в Україні [26].

Висновки до першого розділу

Пошук та реалізація усяких перспектив необхідна для поліпшення та оптимального створення явищ для економічно-соціального досягнення та управління ними являється процес створення рішень для боротьби з кризовими явищами. Також це все впливає на розвиток українського суспільства та функціонування різних сфер життя (соціальна, економічна, політична). Використання всіх чинників покращення оптимізації суспільних механізмів, інститутів та структур допоможе досягти цей принцип.

Покращення ефективного управління держави - найважливіший напрям такого поліпшення. Такі системні характеристики суспільства як самоорганізація, спільна згода, ініціативність з одного боку, короткострокові орієнтири – реформи, покращення якості життя, з третього перспектива розвитку України : національна безпека, суверенітет, міжнародна конкурентоспроможність залежать від впливу органів державної влади на суспільне життя.

Ось чому, на сьогодні актуальною науковою проблемою України є аналізування ефективності державних органів управління і вираження напрямків покращення становища держави в усіх сферах життя.

Слід зазначити, що не потрібно аналізувати окремо від загального контролю, який реалізується іншими органами державною влади відносно виконавчих органів влади такий вид контролю як державний у напрямку виконавчої влади і законодавчого регулювання. Таким чином, державний контроль у напрямках виконавчої влади має два різних характери – зовнішній та внутрішній.

Дії спеціальних органів котрі контролюють і являються центральними органами виконавчої влади мають багато повноважень як у функціях з боку контролю, так і у використанні різних напрямків відповідальності згідно законам. Це є окремою проблемою діяльності нашої держави в цілому і необхідно звернути увагу з приводу захисту свобод та прав громадянина.

Чітка визначеність функцій контролю форми та обсяги його здійснення зазначені в законах (Про Кабінет Міністрів України, Про міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, Про місцеві державні адміністрації), які є часткою правової впорядкованості, насамперед, внутрішній контроль.

Найважливішою функцією управління держави є контроль, яка реалізується за допомогою взаємозв'язку з різними іншими функціями та повинна діяти в межах законності. Велика зацікавленість до проблем з боку держави створена завдяки тому, що на сьогодні ми можемо спостерігати погіршення дисципліни з боку виконавчої влади, органи управління ігнорують правові норми, навіть можна побачити порушення законів.

Проблема функціонування державних органів постійно постає предметом дослідження науковців з різних сфер. За часів незалежності Україна пережила низку глибинних реформ держави на рівні всіх гілок влади. Проте, на превеликий жаль можна констатувати, що жодна із реформ не мала відповідного результату. Органи державної влади здійснюють діяльність, яка характеризується як неефективна із виразними кризовими проявами. Підтвердженням вказаного може постати започаткована Офісом Президента України чергова реформа. Завданням, яке обрало керівництво країни є системне оновлення управління з боку держави і поліпшення ефективності. Відповідно, перед науковцями нагальною постає місія системного дослідження всіх аспектів реформи державного управління, у тому числі ефективність діяльності, яку здійснюють органи виконавчої влади.

РОЗДІЛ 2.

ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКОНОМІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ЯК ОСНОВНИЙ ФАКТОР ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРАЇНИ

2.1. Сучасні підходи до оцінки якості державного управління

Нестабільним завданням сучасності є оцінювання ефективності та результативності управління держави через складну багатofункціональну систему. В державному управлінні відсутній єдиний показник якості через неможливість формування загальної функції. Перелік цілей управління державою не поєднуються в одну, уточненням якої є наступні.

Слід зазначити, що здійснення державою своїх функцій управління не постійно взаємозв'язані з якістю державного управління, це в результаті ускладнює створення єдиних показників оцінювання. Також, в результаті розвитку ринкових відносин та створенні нових реформ поділяються принципи, об'єкти та суб'єкти державного управління. В залежності від великої кількості чинників ззовні має місце зміна прямих принципів впливу на громадськість непрямыми формами участі.

Критерії, які характеризують якість державного управління і перелік індикаторів для їх формулювання змінювалися впродовж еволюції впливу на роль системи влади та переминою діяльності, яка виконується ними.

Розглядаючи поняття якості державного управління, можна трактувати як ефективність та результативність виконання діяльності управління державою, тобто реалізація органами державної влади взятих перед суспільством зобов'язань [16]. Однією з функцій ефективності (результативності) дій органів виконавчої влади є якість державного управління. За допомогою різних показників можна оцінити ефективність та результативність кожного органу виконавчої влади.

Можна виділити такі показники ефективності органів виконавчої влади к співвідношення ресурсів (фінансових, кадрових, інформаційних) та наслідки управління. В цьому випадку ресурсна ефективність являє собою відношення кількості випуску та використаних ресурсів. Така ефективність не включає ціни ресурсів та ціни зроблених товарів чи послуг. В той час, вона і визначається переліком таких показників, як вироблення різних товарів, робіт чи послуг на використаний ресурс, а також вихід різних ресурсів. Вартість витраченого на виконання товарів, робіт чи послуг є показником ефективності діяльності органів державного управління (економічна ефективність).

Аналізування та оцінювання процесів, які характеризуються наданням державою послуг є елементом оцінки ресурсної та економічної ефективності діяльності органів виконавчої влади.

Чималий діапазон важливих функцій суспільства виконують органи державного управління за допомогою соціально-економічних особистостей, це дає право визначити та оцінити їх діяння з боку економічних чинників ефективності, різноманітними способами. Для оцінки якості державного управління розроблені системи показників наукової галузі окремих щаблях влади.

Список критеріїв (показників) якості державного управління мусить відображати «принцип якісного державного управління», а державні програми визначаються теорією публічного управління [63]. «Якісне державне управління» - це управління, яке створено завдяки взаємодіянням всіх учасників у врегулюванні проблем покращення результатів діяння органів влади, на ухваленні положень державного управління, які встановленні та завжди оцінюються всіма учасниками. Отже, «якісне державне управління» визначається як управління принципів демократії, правил ефективності, відповідності, доступності. Принципи «якісного державного управління» збільшили переліку індикаторів для його оцінки. Такі принципи зазначено в Програмі розвитку ООН (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Принципи якісного державного управління

№	Принцип	Визначення
1	Participation (Участь)	суспільство бере участь в ході прийняття рішень на державному рівні, як через організації громадян, так і самостійно.
2	Consensus orientation (Орієнтація на консенсус)	утримання рівноваги вподобань для одностайності прийнятті рішень.
3	Strategic vision (Стратегічне бачення)	суспільство та влада за допомогою стратегій управління відображають принципи їх здійснення.
4	Responsiveness (Чутливість)	організаційні заходи дають змогу всім особам, які заінтересовані та які зацікавлених в гарантуванні прийняття інститутами певних мір для задоволення потреб суспільства.
5	Effectiveness and efficiency (Результативність і ефективність)	органи державної влади реалізують наслідки задоволення потреб та очікувань суспільства, реалізація ресурсів, які забезпечують утворень та знаходяться у них.
6	Accountability (Підзвітність)	підзвітність громадськості органів державної влади та офіційним представникам привілеїв.
7	Transparency (Прозорість)	прийняття рішень згідно з регламентом; доступ до процесів та інститутів, цілковита та задовольняє моніторинг та їх розуміння.
8	Equity (Рівність)	гарантування перспективи підтримування та покращення життя всієї громадськості

Джерело: розроблено автором на основі [63]

Окрім принципів якісного управління можна виділити і три поширених підходів до оцінки якості – рівневий підхід, інтегральний підхід і часовий підхід.

Головним завданням в підвищенні ефективності управління є об'єднання таких видів оцінки якості ефективності як: організаційна, групова і індивідуальна. Для характеристики рівневого підходу слід звернути увагу на вплив певних факторів на такий підхід оцінювання якості (рис. 2.1).

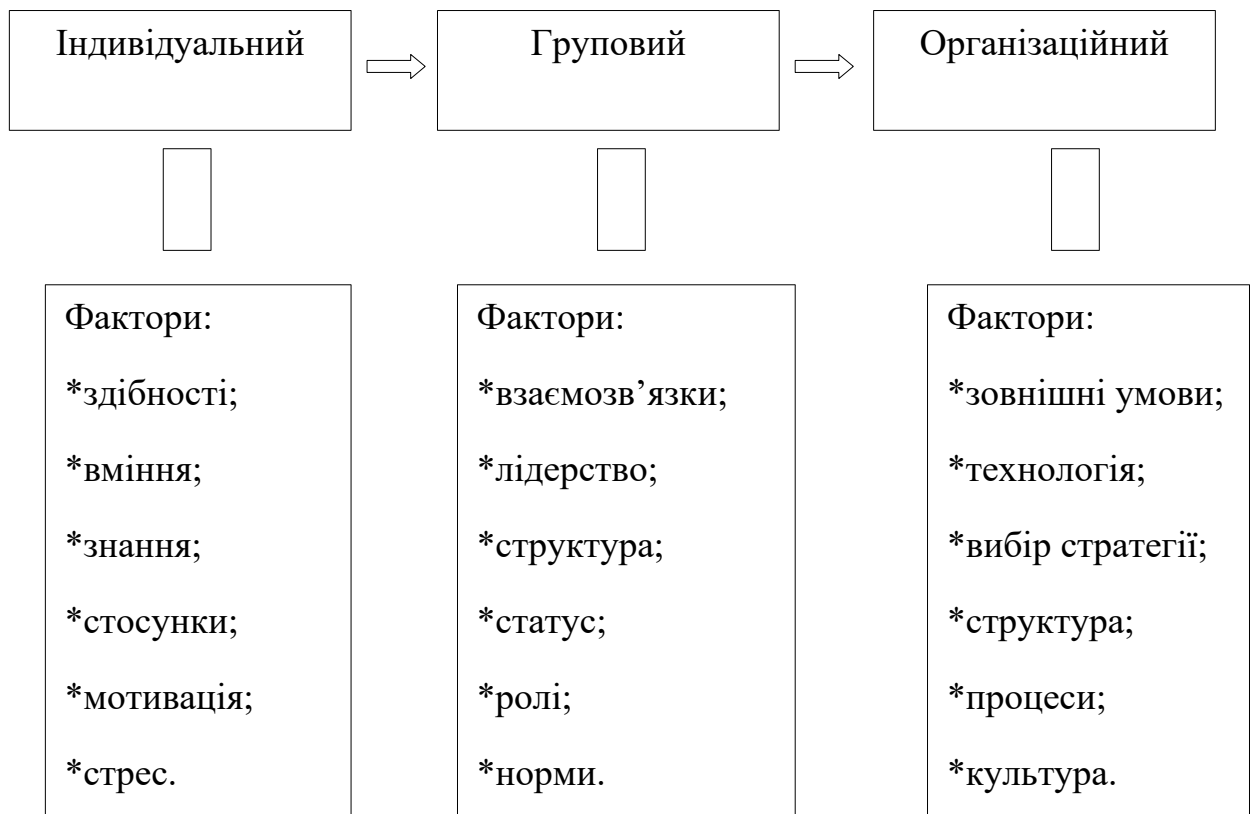

Рис. 2.1 Підхід оцінки якості ефективності та фактори впливу на неї

Джерело: розроблено автором на основі [31]

З рисунку 2.1. ми бачимо, що діяльність окремих осіб, груп чи організацій для покращення якості управління полягає в узагальненні діяльності за допомогою виконання таких функцій як контроль, організація, планування та мотивація. Такі функції чітко відображають суть управлінської діяльності, державні органи влади виконують їх на всіх етапах своєї діяльності.

Інтегральний підхід - це підхід оцінювання ефективності управління, який характеризується побудовою інтегрального (синтетичного) показника, включаючи в себе кілька не пов'язаних показників ефективності управління [40].

Формулу інтегрального показника відображено на рис. 2.2

$$W = f \times (P_1 \times P_2 \times \dots \times P_i \times \dots \times P_n),$$

Рис. 2.2 Інтегральний показник ефективності управління

Джерело: розроблено автором на основі [40]

де W – інтегральний показник ефективності управління

$P_1, P_2, \dots, P_i, \dots, P_n$ – часткові показники ефективності управління.

Часовий підхід – це підхід оцінювання ефективності управління, який в процесі оцінки можна поділити на три види за критеріями тривалості (короткотерміновий, середньотерміновий, довготерміновий), кожен з них мають певні характеристики для оцінки ефективності для поліпшення якості управління.

Короткотермінова ефективність характеризується :

1. Продуктивність – забезпечення до правил навколишнього середовища кількістю і якістю продукту. До цього показника можна віднести дохід, кількість реалізованої продукції, ринок тощо. Тобто показники ефективності відображають результат діяльності органів державної влади.

2. Якість – забезпечення виконання вимог громадськості, які стосуються реалізації товарів або вироблення послуг. Науковці вважають, що якість – кінцевий критерій ефективності (індивідуальна, групова, організаційна), тобто потрібний елемент для покращення життя.

3. Ефективність – введення факторів і процесів для оцінки випущених товарів або наданих послуг до факторів введених державою. Показниками ефективності є вартість товарів, збиток або втрати, час бездіяльності тощо. Вони утворюються завдяки співвідношення прибутку до витрат, обсягу часу чи виробництва та інше.

4. Гнучкість - організація перетворення ресурсів окремого виду діяльності на інший, метою цього є створення оновленого продукту для задоволення потреб громадськості.

5. Задоволеність - щабель забезпечення потреб суспільства. Якщо цей критерій досягнуто, це призводить до комфорту громадян та втішність своєї ролі в державі [3].

Середньотермінова ефективність характеризується конкурентноздатністю та розвитком.

Конкурентноздатність - місце країни на світовій арені, її здатність конкурувати з іншими державами. Конкурентноздатність країни може погіршуватися через показники якості, гнучкості або виробництва, тобто неспроможності задовольняти потреби суспільства.

Розвиток – задоволеність попиту країни для створення стабільності в майбутньому, шляхом ефективності, наприклад інвестування коштів в розвиток держави.

Розвиток та конкурентноздатність - вміння країни своєчасно проаналізувати та відреагувати на зміни у світовому. В цьому випадку, конкурентноздатність відповідає за стабільне збереження своїх позицій, а розвиток за реалізацію стратегій реагування на певні зміни у житті.

Довгострокова ефективність – аналізування певних заходів та вибір найкращих у разі необхідності. Це останній критерій в ефективності, який може вплинути на збереження стабільного становища на світовому просторі.

2.2. Поняття економічної та соціальної ефективності у системі державного регулювання країни

Економічна ефективність характеризується здобуттям найбільш існуючих потреб у співвідношенні до присутніх ресурсів. Проблема вибору розподілу прибутку або ресурсів є основною для економічної ефективності. Для вирішення соціально-економічних завдань, а саме підвищення добробуту суспільства, покращення економіки країни, удосконалення умов праці і спад інфляції використовується рівень економічної ефективності [22].

Економічна ефективність є категорією, яка характеризує економічну діяльність, вона є однією з важливих та охоплює теорію діяльності. Така ефективність являє собою загальні та визначальні зв'язки та стосунки наслідків функціонування суб'єктів економічної діяльності. За допомогою економічної ефективності ми можемо проаналізувати результати діяльності держави та окремих організацій, насамперед це кількісний і якісний аналіз. На усіх рівнях господарських систем використовується така ефективність не тільки в цілому, а й окремі її стадії – реалізація, розподіл, обмін та споживання.

Державне регулювання потрібно оцінювати незважаючи на нечіткість результату, все це складно визначити, отож можна орієнтуватися на ймовірні заходи держави та може не завжди характеризуватися одним з показників. Для розрахунку ефективності державного управління використовуються різні варіанти [48].

Зараз проблеми економічної ефективності впливають на розвиток взаємовідносин, який являється ключовим елементом у фінансовій і організаційній вченню та на практиці характеризується закономірним формулювання сутності її поняття (табл. 2.1).

Таблиця 2.2 Сутність економічної ефективності

Науковці	Сутність економічної ефективності
Андрійчук В.Г.	Співвідношення результатів виробництва, а саме товари та надані послуги та затратами труда і засоби виробництва, [2].
Савенко Н.В.	Наслідки діяльності на виробництві, у виді відношення між висновками діяльності господарства і затрати ресурсів [46].
Мочерний С.В, Єрохін С.А, Каніщенко Л.О.	Здобуття найкращих результатів за допомогою за мінімальних затрат праці [34].
Загородній А.Г, Вознюк Г.Л.	Продуктивність економічної діяльності досягається завдяки розробці економічної програми і вживання різноманітних заходів, які являють собою відношення ефекту до затрачених ресурсів, які характеризуються цей результат [22].

Джерело: розроблено автором на основі [22]

Отже, дієвий механізм державного управління характеризується покращення економіки перевагами якої є державна власність та вплив на нього фінансових елементів. На державний сектор і економіку держави в цілому впливають всі ці чинники.

Функції, які необхідні для покращення економічної ефективності у системі державного регулювання економіки відображено на рис. 2.3

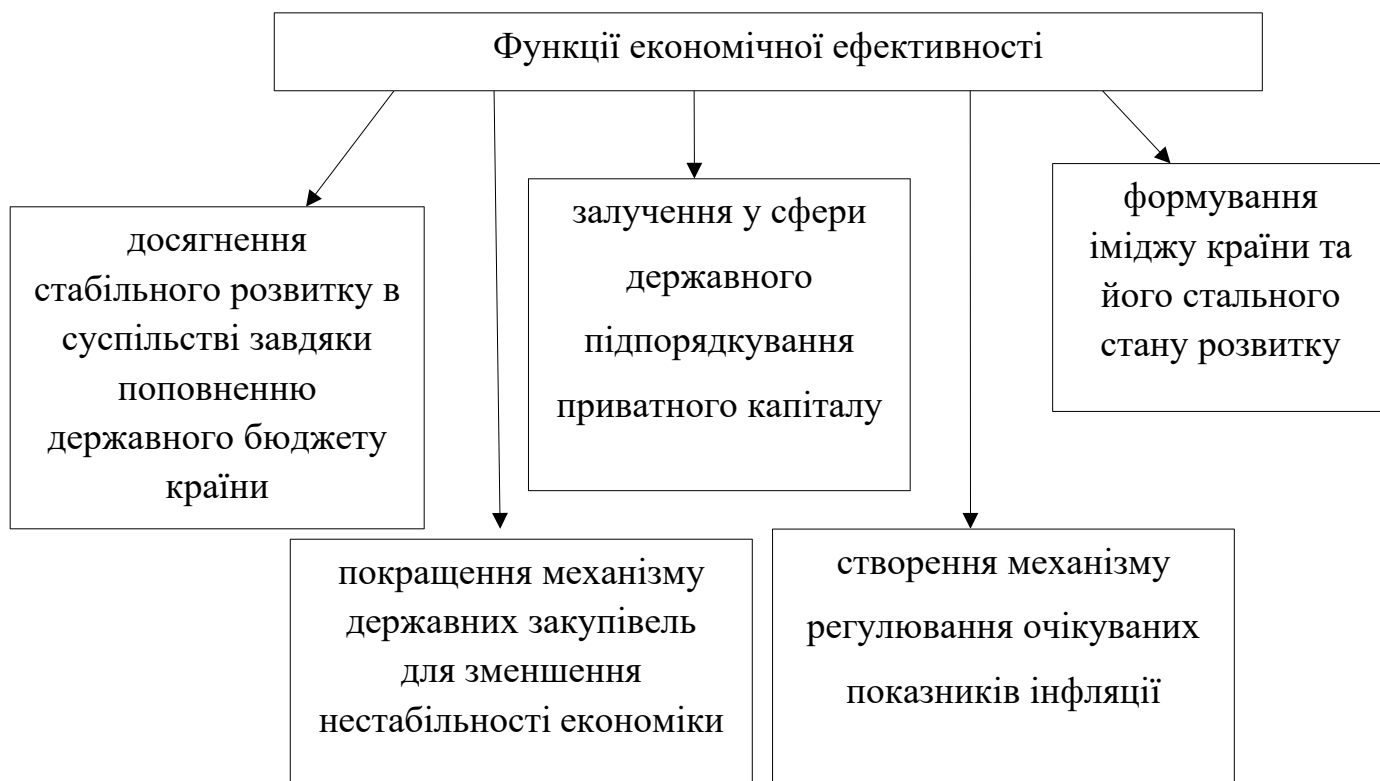

Рис. 2.2 Функції економічної ефективності у системі державного регулювання економіки

Джерело: розроблено автором на основі [51]

Соціальна ефективність характеризується задоволенням прагнень та бажань громадськості виконанням діяльності з боку держави. Таку ефективність розглядають як на рівні підприємства (локальному), так і державному. Державна соціальна ефективність - це ефективність на рівні покращення злягод і життєдіяльності суспільства, розвиток освіти та охорони здоров'я. Покращення умов життєдіяльності, збільшеність винагородження, вдосконалість державних структур, підвищення кваліфікації державних службовців, соціально-культурний розвиток, соціальна інфраструктура.

Зміст соціальної ефективності характеризується складністю та різноманітністю. Для визначення потрібно конкретизувати соціальний зміст трудової діяльності, тобто оцінювання покращення життєдіяльності суспільства завдяки органам державної влади країни.

Види соціальної ефективності можна поділити на три види (табл. 2.2)

Таблиця 2.2

Види соціальної ефективності

№	Вид соціальної ефективності	Зміст виду соціальної ефективності
1	Загальна соціальна ефективність	це результат та наслідок реалізованої системи управління, основне – фіксований внесок системи управління у покращення життєдіяльності суспільства.
2	Спеціальна соціальна ефективність	це упорядкований та функціонований суб'єкт управління, витрачені на нього ресурси, поділ функцій управління і методи діяльності, також включає в себе поняття, призначення та отримання від управлінських впливів результату, на сьогодні це є складною організованою діяльністю суб'єктів управління
3	Конкретна соціальна ефективність	це увага на часткових елементах діяльності управління, окремі управлінські рішення і дії, постановах поведінки осіб управління та інших посадових осіб. При цьому відбувається вплив на результат, якість та рівень управління.

Джерело: розроблено автором на основі [42]

Відображені види ефективності поділяються за диференціюються за сферами життєдіяльності громадськості. Вони виконуються за допомогою таких двох елементів системи як: держава (органи, посадові особи, суспільство) та керуючі об'єкти держави. Така ефективність має сумарний характер, але нема можливості виявлення чіткої частки кожного суб'єкта до неї.

Соціально-економічна побудова економіки держави при проведенні теоретичних досліджень характеризується плануванням та вдосконаленням ринку за участю держави. За забезпечення економічного та соціального порядку в країні, здійснення та впровадження соціальних та економічних програм відповідають такі інститути держави як системи виконавчої та представницької влади. Покращення таких інститутів потрібно для державного регулювання, необхідне для розвитку життєдіяльності суспільства за допомогою критеріїв соціально-економічної ефективності.

Слід зазначити, що держава повинна реалізовувати свої стратегічні завдання для покращення економічного становища та забезпечення соціального захисту населення, тобто покращення якості життя суспільства. Впровадження нових технологій сприяє підтримці кожного громадянина та покращує інноваційну активність.

Прогнозування соціальних результатів діяльності в регулюванні економіки є необхідним до прогнозування, вони враховуються в сукупну оцінку ефективності. Деякі автори вважають, що стала кількісна залежність між соціальними змінами та виробничо-технічними процесами, між плановими показниками і результатами діяльності, виокремлюють загальні норми.

Система факторів соціально-економічної ефективності державного регулювання рівня життя населення відображена на рис. 2.3

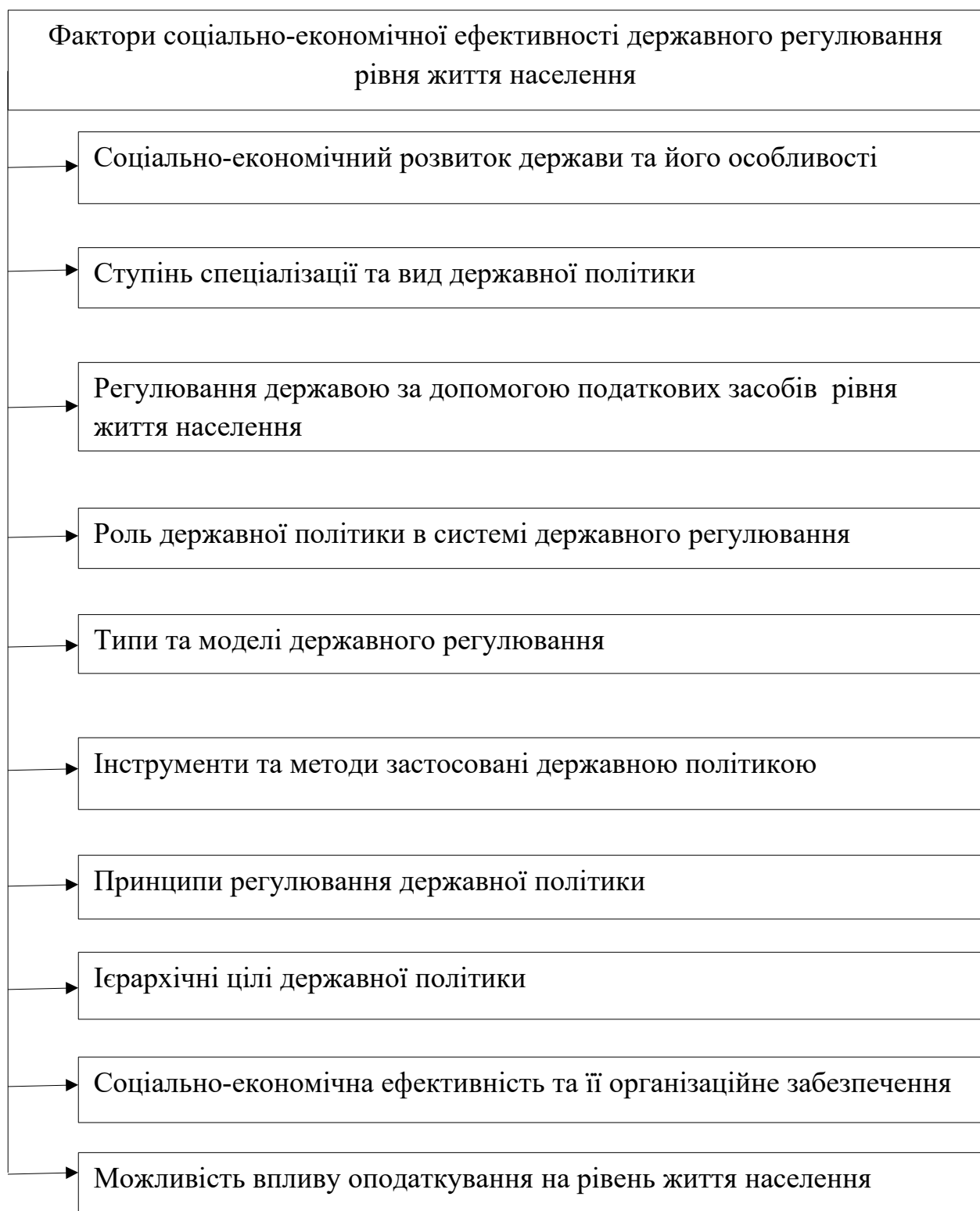

Рис. 2.3 Фактори соціально-економічної ефективності державного регулювання рівня життя населення

Джерело: розроблено автором на основі [41]

З рисунку 2.3 ми бачимо, що соціально-економічна ефективність складається з спеціальних сукупних програм, яка характеризується розрахунком та оцінкою соціально-економічної ефективності в межах методики, тобто є аргументована до прийняття планово-управлінських питань

Фактори регулювання рівня життя населення можна розглядати за допомогою критеріїв механізму регулювання, які характерні для країни. Такі як соціально-економічний розвиток держави, ступені спеціалізації та види державної політики, роль держави в регулюванні рівня життя населення, система критеріїв рівня життя населення, роль державної політики в системі заходів, соціально-економічна ефективність та її організаційне забезпечення [20].

Поміж економічної і соціальної ефективності існує взаємозв'язок. Покращення та задоволеність потреб громадян, яке потребує покращення економічної ефективності. Тобто відношення між цими ефективностями є тяжким. Поліпшення економічної ефективності характеризується зазвичай такими принципами, які допомагають здійснювати соціальні програми ефективного економічного розвитку.

2.3. Економічна оцінка ефективності функціонування органу державної влади

Така діяльність державного апарату як економічна та соціальна характеризує спеціальну функції держави за допомогою таких ресурсів – фінансові, матеріальні, інформаційні, інтелектуальні та людські.

Предмет державної діяльності є аналіз та цілеспрямованість вживання ресурсів. Цілі діяльності за допомогою яких виконуються завдання та функції держави забезпечують потреби суспільства або кожного громадянина, їх економічні, духовні та соціальні прагнення. Слід зазначити, що апарат держави являє собою слідкування за змінами на ринку завданням яких є виправлення нормативно-правових актів, при цьому потрібно виконувати діяльність за дотриманням правил та економічно-адміністративних заходів впливу та актів установлених законодавством.

Об'єкт аналізу - певні результати діяльності органів державного управління. Такі об'єкти характеризуються організаційною побудовою та необхідними результатами діяльності.

Служба державного управління допомагає при здійсненні державою своїх завдань та функцій. Завдяки цьому здійснює формування та реалізацію економічної політики держави, налагоджує та інспектує прибуткові взаємовідносини. Ефективність служби державного управління також впливає не тільки на політику, а й на управління в цілому. Завдяки сучасним підходам аналізування діяльності громад найважливішим економічним показником є продуктивність. Вона разом з ефективністю є певними визначеними концепціями. Продуктивність необхідна для ичного опису ефективності організації.

Для методичного і кінцевого контролю ефективності державної влади для адекватної діяльності існує така система оцінювання (рис. 2.4)

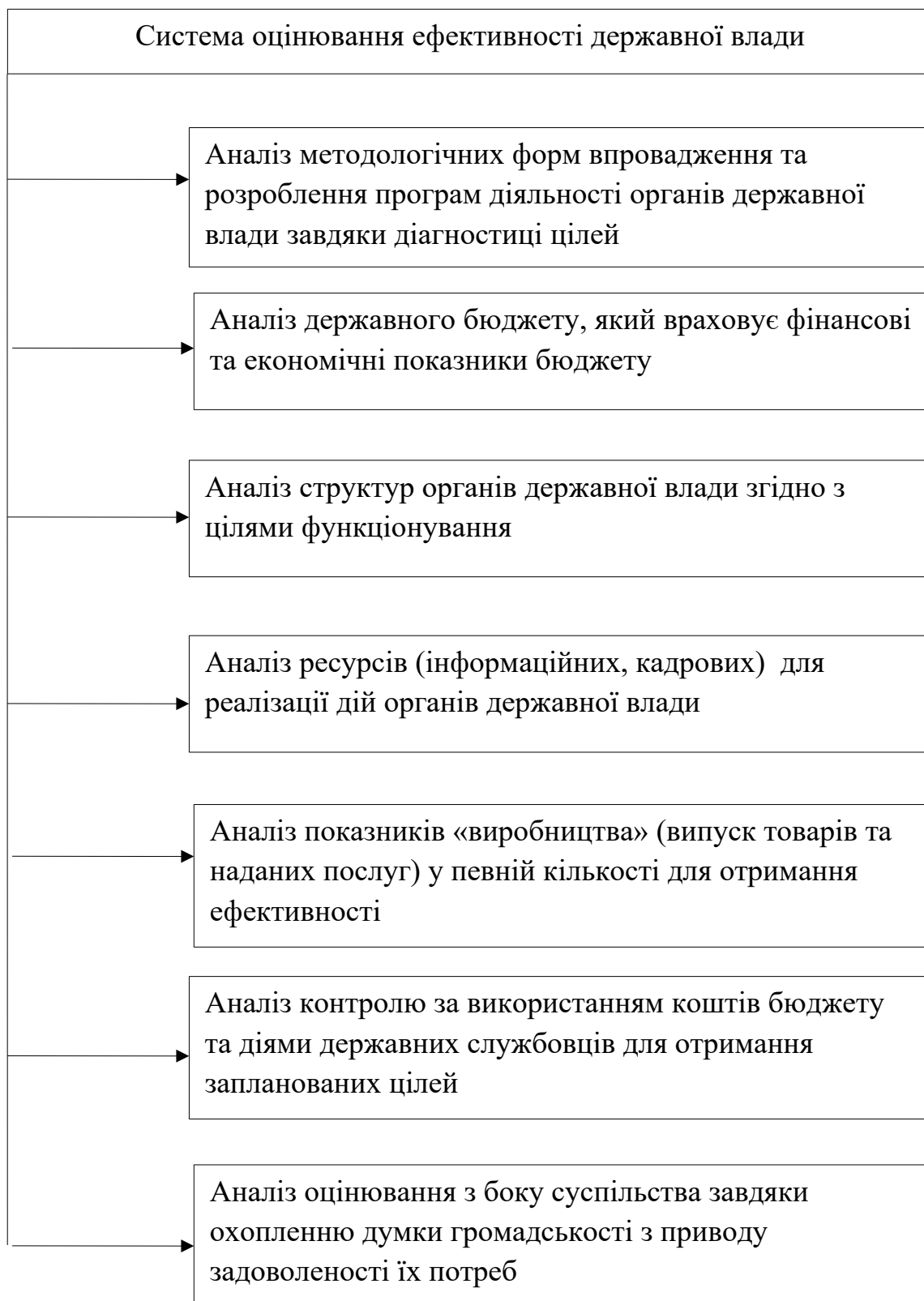

Рис. 2.4 Система оцінювання ефективності державної влади

Джерело: розроблено автором на основі [12]

З рисунку 2.4 ми побачили співвідношення результатів до використаних ресурсів та до найбільших результатів, які можна отримати при їх використанні визначає ефективність управління. Для того, щоб розглянути ефективність діяльності органів державної влади слід враховувати невизначеність поставленої мети, яка впливає на саму діяльність і на характеристики оцінювання ефективності. Це впливає на поставлення органами державної влади своїх цілей, завдань або мети діяльності. Мета, якій властиве таке оцінювання містить в собі метод і засіб вимірювання, а також самостійні елементи впливу на нього.

При оцінювання діяльності державного апарату (державного управління), потрібно мати на увазі дві точки зору:

1. Функціональна – забезпечує здійснення функцій та завдань держави. Такий вид оцінювання необхідний для аналізу ролі державного апарату у розвитку суспільства.

2. Оцінювання успіху поставлених цілей органів державної влади та аналіз ефективності їх діяльності. Такий вид оцінювання необхідний для використання різних суб'єктів господарювання, які допомагають органам державної влади у здійсненні цілей. Це можуть бути окремі громадяни або державні службовці.

Призначенням державної влади є створення та підтримка умов життя для покращення добробуту населення завдяки охороні здоров'я, освіти, безпеки. Ось чому, ефективність діяльності державного управління розглядаються за допомогою показників життєдіяльності [19].

Існують такі показники для використання економічної ефективності контролю, які впливають на підвищення індексу ефективності та контролю над діяльністю як наслідок використання часу та покращення професіоналізму (табл. 2.3) [10].

Показники для використання економічної ефективності контролю

Показник	Розрахунок
Економічна ефективність контролю	$E_{ef} = (E_c + E_o + E_e) / B,$ де E_{ef} – економічна ефективність; E_c – соціальний ефект; E_o – організаційний ефект; E_e – економічний ефект; B – витрати, які використовувалися органом контролю
Розрахунок економічної ефективності (спрощений)	$E_{ef} = (E_b + E_k) / B,$ де E_b – віддані кошти у державний бюджет; E_k – здобуті кошти внаслідок поліпшення дій об'єкта контролю
Коефіцієнт Недотримання законодавчих актів	$K_{na} = (P_{na} / Z_{na}),$ де P_{na} – кількість недотриманих законодавчих актів; Z_{na} – кількість загальних актів
Здатність організації	$D = (P_{sp} / Z_{sp}),$ де P_{sp} – кількість недотримань, які повторюються; Z_{sp} – кількість загальних недотримань.
Густота збитків на 1000 грн ВВП	$P = (P_z / ВВП) \cdot 1000,$ де P_z – густота збитків; $ВВП$ – валовий внутрішній продукт
Розміру витрат в об'єктах (матеріальних та трудових)	$P = (P_z / (M + T_v)),$ де P_z – густота збитків; M – показник матеріальних витрат; T_v – показник трудових витрат.

Джерело: розроблено автором на основі [10]

Для формулювання контролю за економічною ефективністю можна розглядати ряд показників – контроль економічної ефективності, полегшене обчислення ефективності, коефіцієнт недотримання законних актів, здатність системи, збитки до 1000 грн ВВП, розмір витрат в об'єктах (матеріальні і трудові). Номінальна вартість валового продукту є досить важливою, а її динаміка впливає на економічну ефективність в цілому (Додаток 3).

Існують такі стадії для оцінки ефективності органів державної влади:

1. формування пропозицій відносно завдань держави та їх здійснення;
2. законодавче закріплення та затвердження стадій;
3. етапи формування та достатність ресурсів;
4. надання послуг чи товарів для виконання заданих цілей;
5. аналізування виконання завдань.

Протягом всього циклу «ціль-виготовлення» потрібно фактично оцінювати ефективність. Такий цикл складається з: поставлених та законодавчо отриманих цілей, формулювання витрачених ресурсів, трудові витрати, отримання потрібних результатів, оцінювання таких результатів.

На сьогоднішній день, немає однієї методичності при вивченні ефективності контролю. Причиною цього є брак однієї думки між науковцями, у яких існують відмінні погляди на поняття ознак та показників виміру. Тому проблема оцінювання ефективності приводить до проблем отримання результату з одного боку. Тобто, оцінка проводиться за допомогою одного показника, внаслідок цього результат створюється з одного боку.

Існують різні рейтинги та індекси для контролювання ефективності управління у різних сферах та напрямках (табл. 2.4).

При оцінці ефективності державного регулювання економіки допомагає визначення точних меж і продуктивність участі держави у ринкових відносинах.

Таблиця 2.4

Таблиця 2.3 Сучасні індекси оцінювання ефективності ДРЕ

Індекси	Складові показники
Індекс якості Інституту Світового банку (WBI)	<ul style="list-style-type: none"> – Свобода слова громадян та підконтрольність влади; – Стабільна політична ситуація та брак насильства; – Урядова ефективність та якість політики; – Законність та правовий порядок; – Контроль за корупцією
Індекси спроможності	<ul style="list-style-type: none"> – Світовий економічний форум (СЕФ); – Лозанський Інститут розвитку менеджменту
Індекси якості бізнесклімату	<ul style="list-style-type: none"> - Індекс Світового банку; – Міжнародний фінансовий комітет (МФК); – Індекс економічної свободи (Heritage Foundation); – Індекс економічної свободи інституту Фрезера (Economic Freedom of the World); – Міжнародний індекс прав власності (IPRI); – Квартальні опитування підприємців (IED); – Опитування МФК
Індекс прогресу у трансформації	<ul style="list-style-type: none"> – Transition Report (Трансформація)

Джерело: розроблено автором на основі [10]

В узагальненому вигляді ефективність частіше є наслідком співвідношення проведених перевірок при контролюючому заході, ось чому вона не підлягає оцінюванню. Тому, аналізуючи показник ефективності контролю потрібно також звертати увагу на ряд показників, такі як:

- 1) ефективність діяльності предмету, який контролюється та будь-якої з її складових;
- 2) ефективність контролювання предмета контролю, тобто його діяльність в цілому;
- 3) ефективність управління самого контролю як окремого виду діяльності [10].

Ефективність державного регулювання економіки – це поняття, отримане за допомогою порівняння і протиставлення декількох характеристик [62].

Достатньо впливовим є економічний вплив на ефективність діяльності, завдяки валовим показникам можна аналізувати економічну ефективність роботи, і як впливають ці показники на економіку країни.

Отже, що є чіткий комплекс показників – сукупна система, ви користування якої впливає на оцінку ефективності контролю в державному регулюванні економіки. Проблема полягає в тому, що такі показники можуть ускладнити обчислення інтегрального показника ефективності, так як вони не містять виразу кількісного характеру.

Висновки до другого розділу

Завдяки ринковим відносинам держава перетворюється в суб'єкта таких відносин з однаковими правами. Це відбувається завдяки тому, що держава володіє державною власністю, контролює і налагоджує фондові ринки, ринки нерухомості та ринку ресурсів (класифікує їх завдяки податкам, тарифам, митним та акційним зборам, пільгам, кредитам, квотам та ін.). Завдяки державі на сучасному ринку створюються нормовані правила та функції, але з цим держава знаходиться під натиском ринку та ринкових відносин. Державний апарат, його функціональні та структурні складові повинні задовільнювати потреби ринку, розвиватися та перебувати в динаміці.

Проблемою ефективності державного управління є одержання прибутку шляхом реалізації своїх фінансових функцій, насамперед користування власністю. Одним із важливих напрямків економічної діяльності держави є одержання прибутку отриманого від права власника. До такого прибутку відносяться - оренда майна (в т.ч. концесію), квоти, ліцензії, сертифікації, тендери, торги, аукціони, інвестиційні проекти та програми, капітальні вкладення, платні основи для виконанні фінансових функцій. Тобто, завдяки використанню цих напрямків держава є звичайним учасником ринку.

Державний апарат дозволяє здійснити певні завдання та функції держави, стає учасником визначення та виконання економічної державної політики, налагоджує та здійснює контроль за економічними відносинами. Ефективність державного апарату адекватно характеризує впровадження державної політики, при цьому впливає на державне управління. Один з показників економічної діяльності держави, який використовується при оцінюванні ефективності є продуктивність. Слід зауважити, що ефективність та продуктивність характеризують ідею основного явища. Тобто продуктивність взаємопов'язана з ефективність, так як використовується при її оцінюванні.

Основним призначення органів державної влади є створення і підтримка умов забезпеченості високого ступеня достатку суспільства, медицини, освіти, безпеки окремого громадянина та громадськості в цілому. Ось чому, ефективність органів державної влади, розглядають за допомогою показників життєдіяльності населення, використовуючи при цьому тобто через головну мету громадян — добробут суспільства.

Ефективна діяльність органів державної виконавчої влади можна розглядати як діяльність, яка спрямована на досягнення завдань, функцій та цілей держави коли затрати ресурсів влади є мінімальними. Отже, одним з параметрів управління органів виконавчої влади є їх ефективність.

РОЗДІЛ 3 НЕДОЛІКИ ТА НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРАЇНИ

3.1 Проблеми оцінювання якості та ефективності діяльності органів державної влади

Основним завданням органів державного управління в період обрання Україною стратегічного курсу для досягнення стандартів європейського життя – покращення життя суспільства, поліпшення добробуту. На сьогоднішній день не існує чітких стандартів регулювання життєдіяльності громадськості на рівнях управління, а також немає чітко визначеної системи для оцінки якості і ефективності діяльності органів державної влади для надання якісних послуг населення. Не існує системи та зв'язаних механізмів організаційно-правового ладу цілями державної влади, в той час мотивація діяльності не пов'язана з наслідками оцінювання якості та ефективності діяльності, рівень розвинення громадських утворень. Підвищення ефективності органів державного управління в Україні зараз є необхідним та актуальним, потрібність вивчення досвіду зарубіжних країн у цій галузі [5].

Робота органів державного управління, якісність, своєчасність та сукупність послуг органів влади характеризують основу функціонування механізмів управління держави як за кордоном, так і в Україні. При оцінюванні ефективності діяльності органів державної влади щодо надання ними якісних послуг потрібно вважати на покращення рівня життя населення за допомогою поліпшення якості роботи органів державної влади. Виділяють основні критерії для оптимального шляху надання послугам для населення більшої якості та ефективності. Система критеріїв оцінки покращення рівня відповідальності запроваджує чітку систему критеріїв, які відображаються у бюджетному ході, тобто протиставлення з відповідності послуг, які надані та кошти, які витрачені. Один з важливих наслідків формування цих критерій

підвищення прозорості діяльності органів влади, так як оцінювання наслідків її роботи має доступність для суспільства [53].

Деякі фахівці мають таку точку зору, що сучасні методології оцінювання якості діяльності управління включає в себе дослідження трьох критеріїв вимірювання, такі як:

- 1) вимір розміру докладених намагань для отримання очікуваного результату;
- 2) вимір досягнення за наслідками діяльності;
- 3) протиставлення досягнень із намаганнями [7].

Найбільш ефективною є точка зору тих науковців, які виділяють такі ефекти продуктивної діяльності органів державного управління (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Ефекти продуктивної діяльності органів державного управління

Назва ефекту	Сутність
Економічний ефект	це збільшення діапазону виготовлення продукції організаціями окремих організаційно-територіальних одиниць, розширення різноманіття, покращення побудови економіки;
Соціальний ефект	це підвищення реальних прибутків суспільства, завдяки зменшенню диференціації прибутків між різноманітними групами в соціумі, підвищення ступеня працездатних громадян та ін.;
Екологічний ефект	це зниження об'єднаності отруйних речовин у повітрі та в воді, скорочення рівня шумності тощо;
Організаційний ефект	це скорочення сукупності елементів у системі управління країною, загальна чисельність робітників, які зайняті в штаті управління, рух документів тощо

Джерело: розроблено автором на основі [44]

Сукупні підходи оцінювання успішної діяльності та якісного управління включає в себе такі категорії – ефективність, економічність та результативність.

Тобто, з точки зору на потрібність реалізації та впровадження системи оцінки ефективності діяльності органів державної влади в Україні, проблемою постає досліджування прикладів з зарубіжного досвіду для того, щоб використати це в нашій країні.

Ефективність роботи держави можна характеризувати за допомогою показника, який включається в рейтинг Governance Research Indicator Country Snapshot (GRICS) Світового банку. Він складається кожного року цією організацією для проекту WGI (Worldwide Governance Indicators) та включає в себе показники 215 країн починаючи з 1996 року. Одним із критеріїв є ефективність роботи державної влади (рис. 3.1)

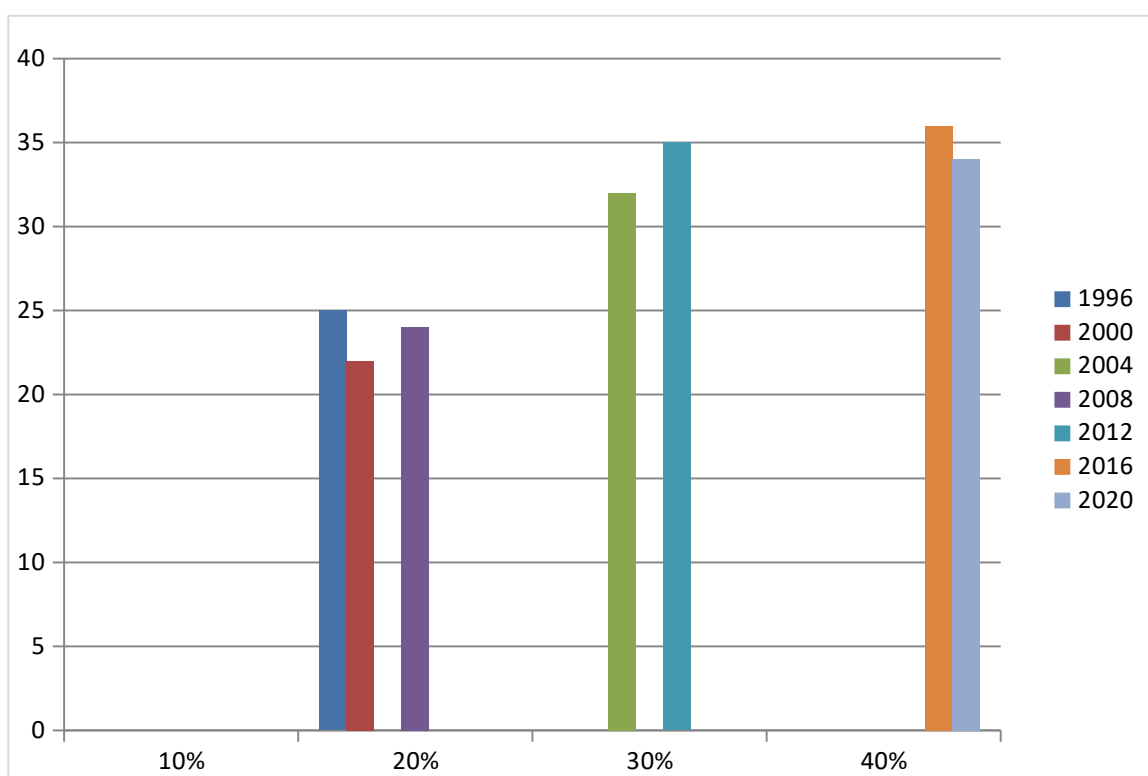

Рис. 3.1 Ефективність органів державної влади в Україні
з 1996 по 2020 рік, %

Джерело: розроблено автором на основі [65]

На рисунку 3.1 зображена оцінка України за показником ефективності роботи органів державної влади за період з 1996 по 2020 рік. Ми бачимо, що даний показник в цей період здебільшого був діапазоні 20% - 30% [65].

Слід зазначити, що рейтинг GRICS допомагає порівнювати різні фактори якісного державного управління у всіх країнах. Такий рейтинг засновано на оцінках експертів та сприяють певним факторам роботи держави, тобто орієнтований на прояв взаємозв'язку між ефективністю та управлінням, а також на економічне зростання.

До проблем оцінювання якості та ефективності діяльності органів державної влади також можна віднести заробітну плату державних службовців та утримання органів державного управління.

Кожного року з бюджету держави виділяється приблизно 30% ВВП на утримання органів державного управління. Проаналізувавши динаміку утримання органів державного управління у період з 2014-2020 рр., можна зробити висновок, що ми маємо зростання, при незначній зміні частки витрат ВВП (табл.3.2).

Значна частка зведеного бюджету країни спрямована на держаний борг (70%), а також у загальній структурі витрати на забезпечення оргвнфв державного управління (вищі органи державної влади, місцевої влади – 19%).

Таблиця 3.2

Видатки зведеного бюджету України на утримання органів державного управління протягом 2014-2020 рр.

Показник	2014	2016	2018	2020
Видатки на утримання органів державного управління, млн. грн	430218	684706	1034136	1490258
Частка витратків на утримання органів державного управління у ВВП, %	27,1	28,7	29,3	30,2

Джерело: розроблено автором на основі [9]

В більшості розвинутих країнах світу проблема оцінювання ефективності органів державної влади є досить гострою. Вона створена завдяки тому, що державна служба є однією з найголовніших у функціонуванні самої держави. А саме від її добросовісної, продуктивної та грамотної роботи залежить якісність узгоджених рішень управління, щабель домовленості роботи декількох державних органів, результати державного апарату, покращення добробуту держави, в результаті чого поліпшення добробуту кожної людини. Ось чому, дуже важливим є вчасне виявлення ефективності кожної окремої державної структури.

Швидкі зміни в соціально-економічних умовах та ускладнення систем економіки впливають на формулювання потреб в методах управління державою та реалізацію заходів для покращення ефективності кожного державного службовця [30].

Ключовими показниками ефективності є відображеність місцезнаходження державного службовця, його та загального управління до реалізації поставлених перед ними завдань. Показником результативності окремого державного службовця відображена та має вимір в загальному вигляді зі всіма показниками державного органу.

Завдання кожного державного службовця при нормальному функціонуванню зрозуміти взаємозв'язок між своїми функціями та цілями як свого, так і управління в цілому. Актуальний зміст характеризує така схема основних елементів результативності (рис.3.2)

На рисунку 3.2 ми бачимо приблизний розподіл показників результативності, який дає змогу побачити їх якість. Такі показники допомагають досягнути задовільний рівень гласності, публічності та прозорості дій органів державної влади країни.

Рис. 3.2 Ключові показники результативності

Джерело: розроблено автором на основі [54]

Ефективна робота кожного державного службовця, узгодженість роботи кожного працівника у структурному підрозділі та цих підрозділів один з одним залежить сукупна ефективність державного органу та його функціональність. Державні службовці повинні робити зусилля не для формальності виконання завдань, а для досягненості разом з державою загальних цілей за допомогою якісній роботі [37].

Отже, ось чому виникає потреба в впровадженні стандартів оцінки результатів діяльності , внаслідок цього створюється заохочувально-мотиваційний інструмент.

3.2 Удосконалення механізму системи оцінювання показників ефективності державного контролю

Для кожної країни, в тому числі і для України доцільно створювати систему державного фінансового контролю, яка характеризується зростанням ефективності управління фінансових ресурсів. Зараз місцева економіка містить численні негативні тенденції розвитку, такі як нецільове користування коштів бюджету, обсяг кризових явищ в податковій і бюджетній сфері, потік за кордон капіталу країна. Це говорить про те, що потреба у реформуванні та підвищенні значимості державного контролю, у тому числі фінансовий сектор.

Одним з важливих аспектів являється розроблення концепції та реалізацію оцінки ефективності державного фінансового контролю завдяки певним індикаторам та критеріям. Тобто, комплексна методика оцінки ефективності державного фінансового контролю - важливе завдання для пошуку недоліків та проблем на ранніх стадіях державного фінансового контролю, вчасне інформування провідних осіб [15].

Оцінка ефективності діяльності органів державної влади на окремих рівнях окремими органами являється різною. Критерії оцінювання ефективності, такі як результативність, дієвість, економічність будуть однакові, так як незважаючи на рівень структурного підрозділу ціль діяльності однакова (рис. 3.3).

З рисунку 3.3 ми бачимо, що характеристика відповідного рівня управління виконавчого органу утворена певною системою показників, які включають в себе сукупність різних рівнів управління та механізму оцінки ефективності державного контролю .

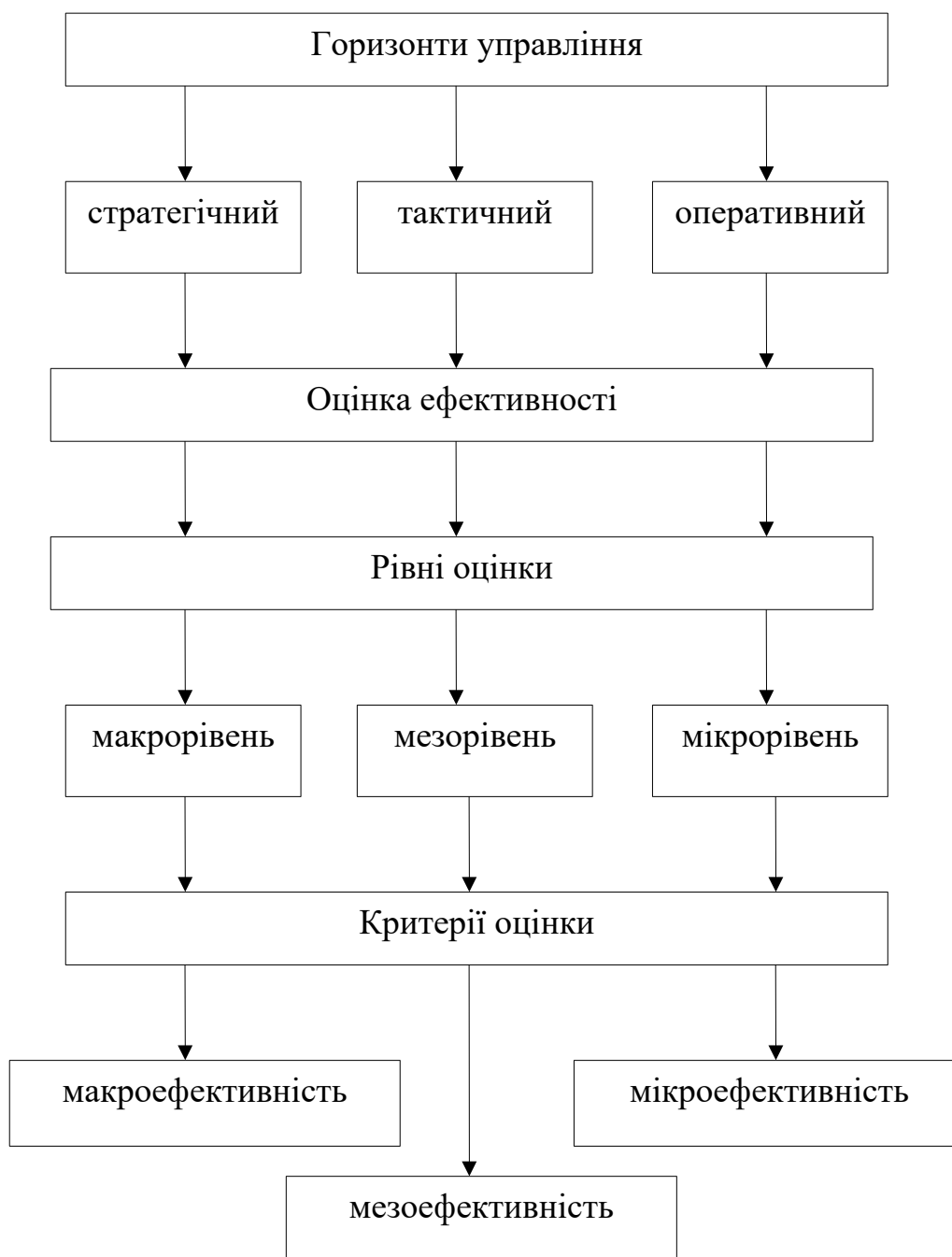

Рис. 3.3 Механізм системи оцінювання показників ефективності державного контролю

Джерело: розроблено автором на основі [13]

Оцінювання мікроефективності являє собою співвідношення цілей до результатів роботи органу контролю, який виконує оперативне управління. Наприклад, оцінювання мікроефективності Державного органу управління України здійснюється завдяки окремим відділам управління, навіть може бути до єдного працівника. Слід зазначити, що результати потребують оцінюванню з точки зору ефективності. В той же час, елементи оцінювання ефективності є єдиними, а системи показників - різні.

Оцінювання мезоефективності являє собою становлення рівня успіху належної цілі середньою гілкою органу, який контролює, таким органом може бути контрольно-ревізійної управління, співвідношення отриманих результатів діяльності органу, що містить свої завдання тактичного управління.

Що стосується макроефективності, то в основі оцінювання є дослідження стратегії рівня управління окремого органу, який контролює, таким органом може бути Державна фінансова інспекція України.

Отже, засадами реалізації оцінки ефективності державного фінансового контролю є аналіз результативності діяльності контролю як однієї з основних функцій управління держави та відповідальних до неї суб'єктів. Такий механізм може застосовуватись всіма рівнями управління контролюючого органу. Також іще однією перевагою являються показники оцінки ефективності державного фінансового контролю як кількість визначених, тобто здатність досліджувати динаміку об'єкту на протязі періоду. Проаналізувавши оцінювання ефективності на макро-, мезо- та мікрорівнях можна дати характеристику загальної ефективності державного фінансового контролю. Багато науковців наразі розробили багато методик, які сплановані оцінювати ефективність діяльності органів державного контролю, створених на підставі порівняння індикаторів (абсолютних та відносних) [38].

Існує такий алгоритм оцінки ефективності діяльності контролюючого органу, який допомагає зробити висновки щодо ефективності діяльності органів влади, який контролює (рис. 3.4).

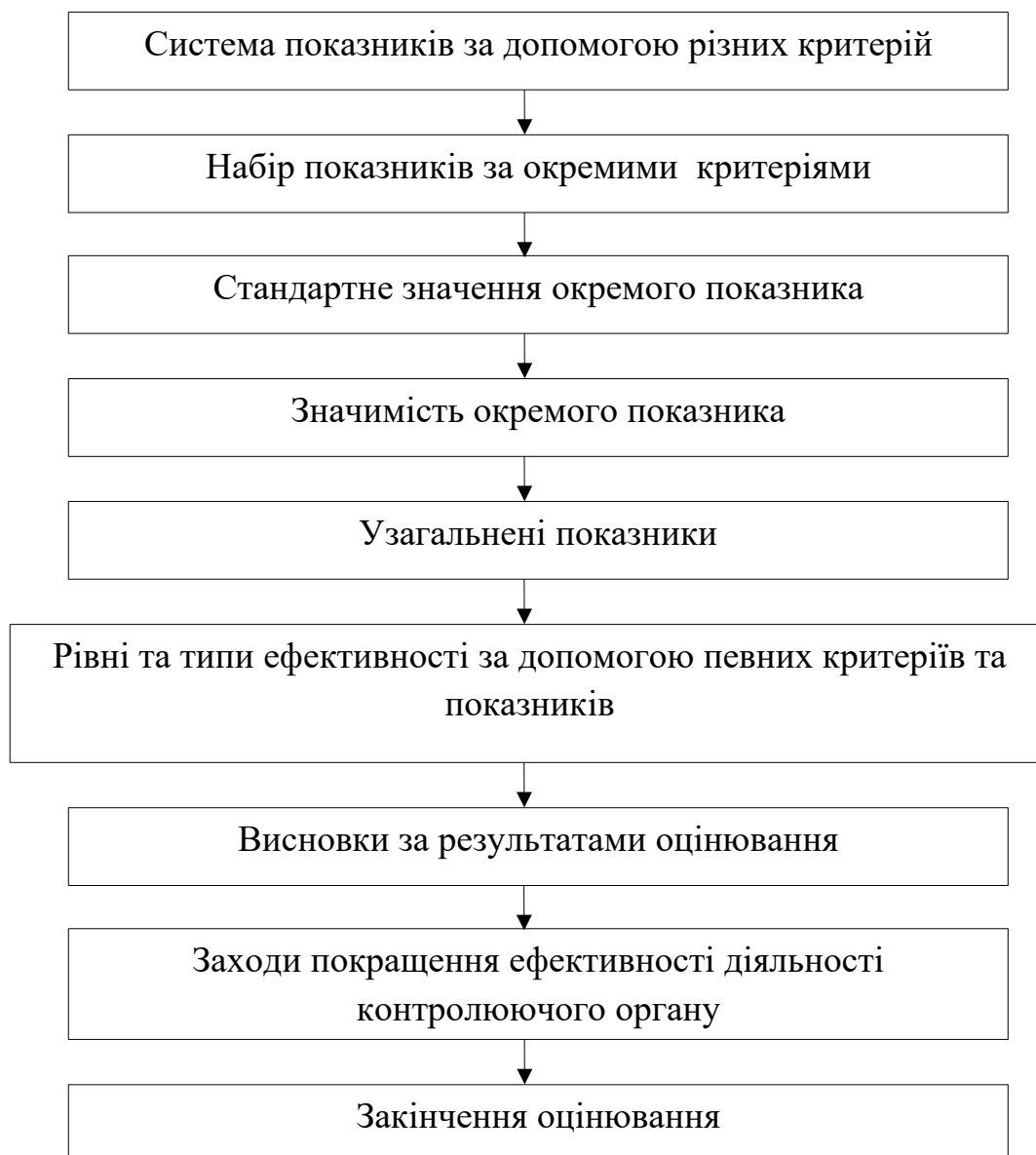

Рис. 3.4 Алгоритм оцінки ефективності діяльності контролюючого органу

Джерело: розроблено автором на основі [14]

Можна визначити стандартні індикатори для реалізації таких критеріїв як: дієвість, економічність та результативність. Так як система показників є різною та залежить від рівня правління органу який контролює, оцінювання –мікро, -макро та мезоефективності реалізується нарізно.

З рисунку 3.4 ми бачимо, що існує великий розмах для дослідження з ціллю вдосконалення оцінювання ефективності державного фінансового контролю в Україні.

Для того, щоб врахувати та порівняти показники з різною вагою в процесі побудови інтегрального показника оцінювання ефективної діяльності органу який контролює використовуємо таку формулу:

$$I = \sum s_i \times w_i$$

Рис. 3.5 Інтегральна оцінка діяльності контролюючого органу

Джерело: розроблено автором на основі [39]

де i – інтегральна оцінка;

s_i – стандартне значення оцінювання;

w_i – значимість коефіцієнту.

З рисунку 3.5 бачимо важливість кожного з показників, тому ефективність державного фінансового контролю загалом та діяльності окремого контролюючого органу визначається показниками, такими як: результативність, дієвість та економічність. Ось чому така оцінка як інтегральна є загальним оцінюванням показників, які використані для таких критерій.

Завдяки класифікації параметрів стандарти значень характеризуються стандартами певних індикаторів (рис. 3.6):

$$S_i = \frac{x_i}{a_i}$$

Рис. 3.6 Значення інтегрального показника

Джерело: розроблено автором на основі [39]

де x_i - показник фактичний;

a_i - показник стандартний.

Для розрахування стандартних значень параметрів на основі рис. 3.5 та рис. 3.6 маємо такий вигляд:

$$\sum \frac{x_i}{a_i} \times w_i$$

Рис. 3.7 Стандартні значення параметрів

Джерело: розроблено автором на основі [39]

Слід зазначити, що існують певні проблеми, які обмежують використання методів оцінювання ефективності державного контролю, такі як зокрема:

- різні галузі економічних законодавчих відносин, які охоплюють державний фінансовий контроль;
- формулювання ролі для отримання бажаного результату державним фінансовим контролем;
- співвідношення за такими елементами витрат як об'єкти, часові та територіальні фактори витрат на реалізацію роботи самостійного суб'єкту державного фінансового контролю та обсяг витрат;
- потрібність оцінювання ефективності за допомогою окремим заходам контролю, а також окремими контролюючими органами, які створюють державний фінансовий контроль;
- перспектива кількісного оцінювання ефективності державного фінансового контролю охоплюючи контролюючі органи, які відповідають напрямку контролю державою, але за органами, які контролюють як однією системою державного фінансового контролю;
- багаторівневе оцінювання - окрема установа, відділ, працівник є мікрорівень, регіон є мезорівень, країни є макрорівень [32].

Концептуальні підходи до оцінювання ефективності державного фінансового контролю допомагають визначити напрямки вдосконалення науково-методичних підходів до оцінювання на основі мікро-, мезо-, макрорівнях, що допомагає оцінити державний фінансовий контроль як найважливіший компонент фінансової політики [56].

Вдосконалення оцінювання ефективності системи державного фінансового контролю допомагає одержати такі результати як:

- * забезпечення економічної безпеки держави;
- * стабільність обсягів прибутків до державних та місцевих бюджетів;
- * спрямовувати бюджетні кошти на потреби державного та місцевого бюджетів;
- * більш повно задовольнити потреби суспільства;
- * вдосконалити управління державного і комунального майна;
- * забезпечення фінансової стабільності та самостійності регіону, галузі та сектору [59].

Слід зауважити, що досить важливим в процесі ухвалення управлінських рішень є оцінка ефективності державного фінансового контролю, яка включає в себе механізм здійснення (Додаток 4).

Таким чином, можна зробити висновок, що ефективність державного фінансового контролю може бути оцінена на всіх рівнях управління державою (сфера фінансів), а допомагає проаналізувати ряд показників системи державного фінансового контролю. Імідж України як країни прагнучою реалізувати міжнародні стандарти, забезпечена такими показниками – фінансова дисципліна, податковий тиск, рівень володіння бізнесом, корупція з боку виконавчої влади. Це все безпосередньо необхідно для визначення ряду важливої міжнародної оцінки економічного розвитку України: рейтинг міжнародної організації та агентств, оцінка міжнародних фінансових установ та вплив на інвестиційний клімат, зовнішньоекономічна діяльність та інші сфери діяльності.

3.3 Напрямки поліпшення контролю ефективності діяльності органу виконавчої влади

На сьогоднішній день впровадження системи державного фінансового контролю для оцінювання ефективності містить в собі чіткі вади в елементах формування, наприклад для реалізації оперативного підходу до оцінювання ефективності ДФК в Україні необхідно вдосконалити нормативно-правові, інформаційні, організаційні, кадрові складові механізму оцінки ефективності системи.

В той час, як роль ресурсів бюджету в фінансовій політиці в Україні за останній період впливали на покращення важливості державного фінансового контролю як провідний інструмент забезпечення ефективності користування обмеженими фінансовими ресурсами в умовах швидкого зростання потреб громадськості завдяки якісним адміністративним послугам держави [6].

Деякі науковці, мають думку, що на ефективність фінансової політики впливає діяльність окремих посадових осіб, які схвалюють рішення щодо розподілу фінансових ресурсів, а також вирішують напрями їх використання. Тому проаналізувавши діяльність держави, можна сказати, що фінансовий контроль в країні не є ефективним [57]. Слід зазначити, що існують проблеми формувань, розподілу, перерозподілу та витрату фінансових ресурсів, управління державного та комунального майна, прийняття ефективних управлінських рішень, а також нецільова витрата коштів [58].

Система ДФК в Україні характеризуються не тільки критеріями її реалізації, а й матеріальними елементами, до складу яких відносяться - нормативно-законодавчі, кадрові, організаційні та інформаційні забезпечення.

Проблеми розвитку діяльності державного фінансового контролю України з часів її незалежності наведені на рис. 3.8

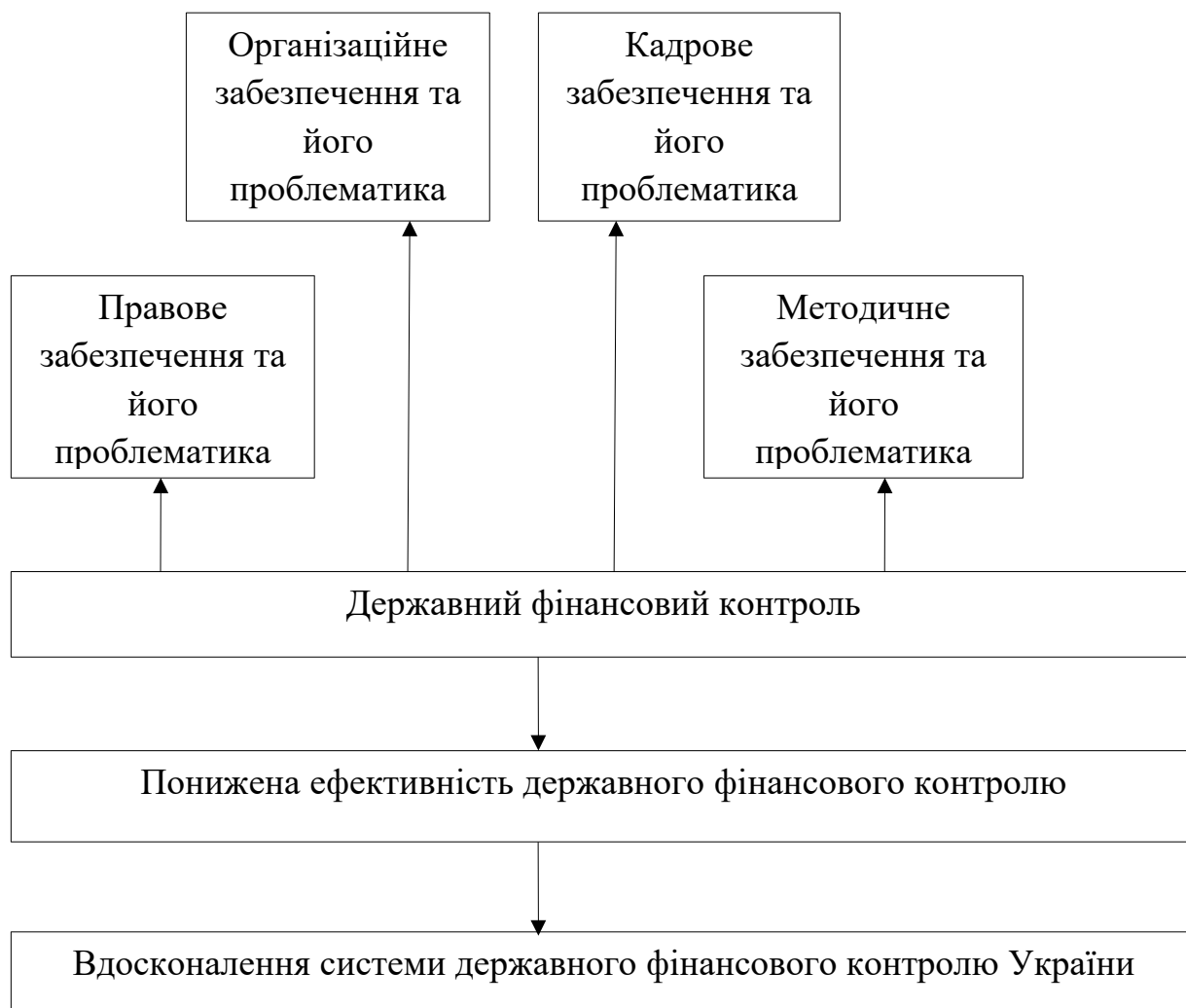

Рис. 3.8 Проблематика розвитку формування державного фінансового контролю

Джерело: розроблено автором на основі [24]

Розглянувши рис. 3.8 можна зробити висновок, що така проблематика є комплексною та містить перелік складових. Один з найбільших недоліків, якщо порівнювати контроль з іноземними країнами – брак чіткого узгодженого та охоплюючого забезпечення, а саме нормативно-правового. До цього можна віднести існування великої кількості нормативно-правових актів, що контролюють роботу суб'єктів державного фінансового контролю та містять в собі певні логічні протиріччя. Все це приводить не тільки до повторювання повноважень суб'єктами державного фінансового контролю, як наслідок залишок коштів бюджету, але й до нецілісної складової об'єктів такого контролю.

Більш точну характеристику науковим поглядам щодо проблем розвитку державного фінансового контролю в Україні можна за допомогою виявлення наступних наступні недоліки (табл. 3.3)

Таблиця 3.3

Недоліки державного фінансового контролю в Україні

Назва	Сутність недоліка
Брак загального законодавчого забезпечення	недосконале чинне законодавство, яка є наслідком як методичного недоліку та помилки при заходах контролю, так і методологічна розбіжність основ контролю, підстави, умови та порядки виконання заходів контролю.
Нерівномірність розподілу повноважень і функцій державного фінансового контролю	значна частина заходів контролю, яка стосується об'єктів контролю не має зосередженої роботи між суб'єктами ДФК.
Низькість фінансової культури об'єктів контролю державного фінансового контролю	брак виявлених, наукових та обґрунтованих методів оцінки ефективності діяльності суб'єктів ДФК за різними напрямками їх роботи.
Невелика кількість відшкодованих збитків державі	підвищення відшкодувань та відтворення витрат нецільового призначення, недостатність матеріальних і фінансових ресурсів країни.
Незадовільна кадрова підготовка суб'єктів ДФК	невелика індивідуальна відповідальність тих, хто порушує фінансову дисципліну.
Велика кількість наступного і попереднього ДФК	неоднакове розподілення та використання форм ДФК як в Україні так і у більшості розвинених зарубіжних країнах.

Джерело: розроблено автором на основі [60]

Загальні особливості форм ДФК показують різноманітність розподілу та використання його форм як в Україні, так і розвинені країни. Зміна питомої ваги форм ДФК зображена на рис. 3.9

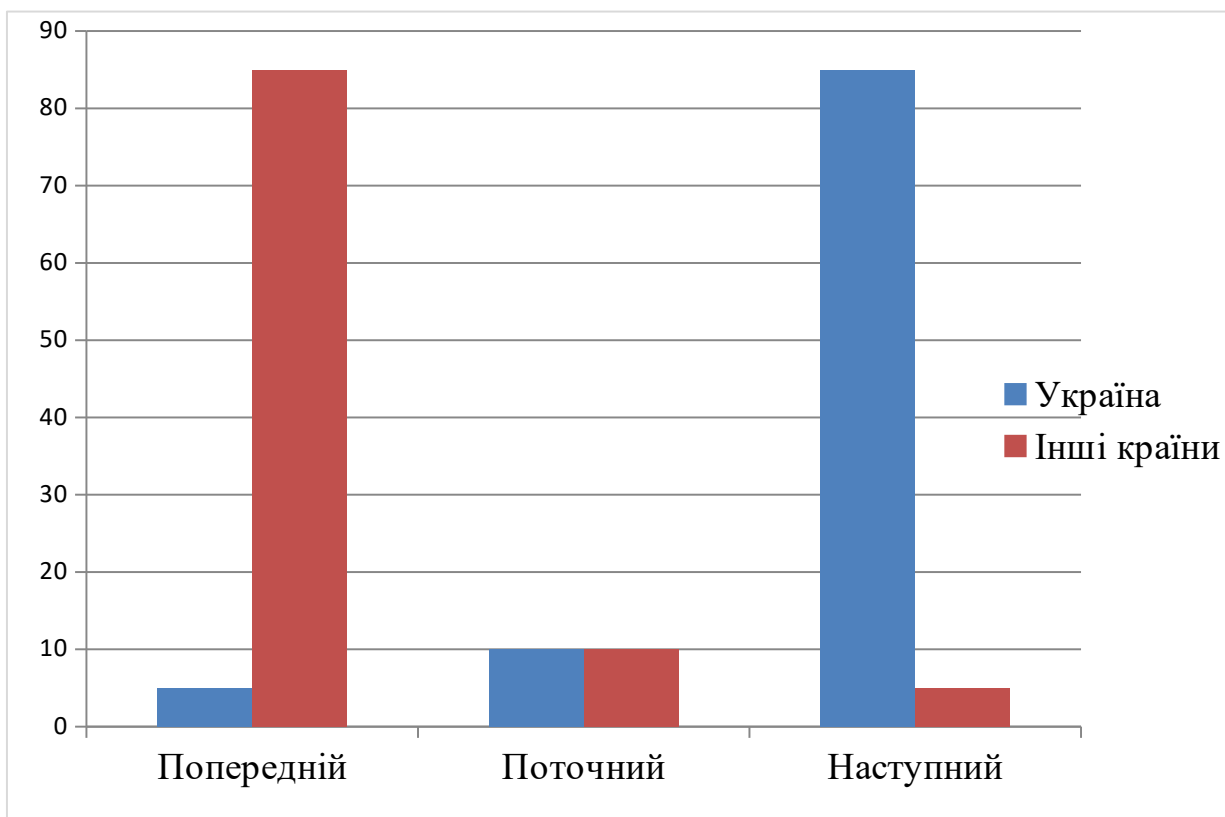

Рис. 3.9 Загальні особливості форм ДФК в Україні та розвинених країнах, %

Джерело: розроблено автором на основі [8]

Слід врахувати, що за оцінювання науковцями приблизно 90% всіх заходів контролю містять в собі наступний контроль завдяки проведенню ревізій, що приводить до створення недоліків в бюджетній системі.

Отже, теперішній стан та проблема розвиненості механізму ДФК формулюють специфіку забезпечення, а саме: законодавче, фінансове, кадрове та інформаційне. Це все дуже понижує економічні (кількісні) критерії ефективності прояву фінансових протидій з достатньо високим рівнем як при уживанні майна та ресурсів, так і в розрахункових діях суб'єктів господарювання [11].

Узагальнивши проблеми в складі механізму оцінки ефективності державного фінансового контролю в країні, такі як: нормативно-правова, інформаційна, організаційна та кадрова, можна сформулювати такі основні напрями вдосконалення окремих елементів механізмів оцінювання ефективності ДФК для покращення оперативних, доцільних та економічних заходах між певними елементами державного фінансового контролю в країні як :

1) покращення спрямованої інформаційної роботи суб'єктів та об'єктів державного фінансового контролю при здійсненні контролюючих та ревізійних заходів, а також реалізацію своїх інформаційних та аналітичних функцій;

2) обмін інформацією з правоохоронними органами з приводу напрямів та зміни порушень бюджетних засад та шаблонів, які виявлено з допомогою попереднього, поточного або наступного фінансового контролю;

3) вдосконалення розробки показників і критеріїв, які відзначають оцінку ефективності ДФК в таких напрямках як: територіальний, структурний чи зональний [47].

Покращення системи формування механізму оцінювання ДФК потребує таких заходів як:

- стандартизації нормативного та правового формування механізму оцінювання ефективності ДФК;
- стандартизація підходів методології встановлення та розвитку процесу контролю включаючи стратегічну спрямованість;
- формулювання можливостей використання нових інструментів та операцій контролю в ході використання бюджетного контролю;
- покращення організаційного механізму оцінювання ДФК;
- використання сучасних методів кадрових механізмів оцінювання ДФК за допомогою робітників (об'єктів, суб'єктів) ДФК;
- вдосконалення способів оцінювання ДФК;

- створення інфраструктури інформаційного та комунікаційного забезпечення оцінювання ДФК (логічна, система);

- якісне покращення кількості фінансового, матеріального та технічного забезпечення кількісно вираженого фінансового та матеріально-технічного забезпечення оцінювання ДФК;

- формування погодженості діяльності оцінювання ДФК з аналітичними та інформаційними функціями [33].

Ось чому, потрібно використовувати загальну методику, яка покращить порівняння ефективності витрат коштів держави між органами які контролюють та окремими структурними підрозділами цих органів. Якщо не виконувати дані критерії то механізм ДФК та виконання заходів контролю можна вважати неефективним. Органи державного управління повинні виконувати свої тактичні та стратегічні цілі, так як вони включають певні недоліки, які необхідні при оцінці ефективності ДФК та використовувати заходи покращення такої ефективності враховуючи досвід зарубіжних країн.

Одною з основних функцій органів державного управління є виконання аналізу ефективності ДФК за допомогою оцінки оцінювання ефективності діяльності органів які контролюють. Така функція містить в собі пошук відмінностей від правил та ефективності діяльності контролюючих органів, рівень впливу на фінансові ресурси та на майно. Слід зазначити, що за допомогою оцінки ефективності ДФК впроваджені певні пропозиції щодо поліпшення та покращення діяльності суб'єктів ДФК [50].

Аналізуючи нормативно-правову, інформаційну, організаційну, кадрову складові механізму оцінювання державного фінансового контролю в Україні, можна відокремити основні проблеми та розробити пропозиції їх подолання (табл.3.4)

Таблиця 3.4

Основні проблеми ДФК та розробити пропозиції їх подолання

Проблеми	Пропозиції
Безсистемні нормативна та правова бази забезпечення	Усунення неоднозначних трактувань окремих інструкцій, погодження бюджетного кодексу, погодження податкового кодексу, впровадження профільного законності, впровадження концепцій розвитку ДФК певних законних актів тощо.
Хаотичність поділу функції та повноваження суб'єктів ДФК	Формулювання найліпшого рівня відношення документального та фактичного контрольного заходу враховуючи ризики підходу до ДФК, покращення побудови суб'єктів ДФК та спрямованість їхньої функції, терміну та процедури заходів контролю.
Низькість фінансової культури об'єктів ДФК	Змінювання структури видів державного фінансового контролю за допомогою переміщення на попередній ДФК з наступного.
Низькість рівня відповідальності кожного суб'єкту та об'єкту ДФК	Коригованість посадових інструкцій, покращення рівня трудової підготовленості працівників органів які контролюють.

Джерело: розроблено автором на основі [18]

Отже, структура механізму ДФК характеризується сучасним законодавчим, організаційним, методичним, інформаційним, кадровим та фінансовим забезпечення, ось чому потрібно об'єктивно виділяти проблеми та недоліки реалізації ДФК в Україні для створення напрямків поліпшення контролю ефективності діяльності органу виконавчої влади.

Висновки до третього розділу

Зважаючи на досвід зарубіжних країн, які користуються певною системою оцінки ефективності ДФК та підсумовуючи підходи розробки організаційного, економічного та правового забезпечення для використання їх в державному фінансовому контролі України, слід зазначити що:

— система оцінки контролю ефективності діяльності органу виконавчої влади повинна бути інструментом покращення рівня життя громадськості, зростання відповідальності органів державної влади і покращення їх діяльності;

— впровадження загального підходу збору інформації запровадження цієї системи вимагатиме комплексного підходу до збирання інформації, стандартизування показників, складання звітів, залучення, вивчення, громадська думка при досліджуваннях;

— покращення мотивації державних органів управління, надання якісних послуг, управління окремими територіями є найважливішими результатами, які очікуються від цієї системи [52].

Оцінювання ефективності ДФК складається з нормативного, правового, інформаційного, організаційного, кадрового забезпечення, а також з ряду інструментів та методів - аналітичні, діагностичні, евристичні. Завданням ДФК є розробка систематичної бази оцінки та нормативного його затвердження, формування загального комплексу заходів виконання, забезпечення оперативності та відповідальності контролюючих органів.

При аналізі основних проблем розвитку та реалізації ДФК в Україні в тому числі методики оцінки ефективності, можна застосовувати інтегральний показник для оцінки ефективності роботи органів який контролює. Використання однієї системи оцінки ефективності ДФК дає можливість оцінити ступінь досягнень цілей для покращення ефективності використання фінансових державних коштів з таким переліком критеріїв як: результативність, дієвість, економічність.

Отже, на сьогоднішній день актуальним є формування інституційного та організаційного механізмів оцінки ефективностіДФК в системі економічних відносин, виявлених завдяки узагальненню проблем розвитку ДФК країни. За допомогою виявлення існуючих проблем створено механізм оцінки ДФК, тобто оцінка в обсязі окремих елементів і рівнів контролю, в тому числі з урахуванням потрібного виконання управлінських рішень.

ВИСНОВКИ

У роботі здійснено дослідження ефективності державного управління, що являє собою багатоаспектне поняття, яке відображає ступінь досягнення загальних цілей державного управління і якість надання послуг населенню у співвідношенні з ресурсним забезпеченням відповідної владно-управлінської діяльності.

На підставі проведеного дослідження сформульовано низку висновків і пропозицій.

1. Розгляд явища ефективності державного управління дозволяє говорити про те, що покращення ефективного управління держави - найважливіший напрям поліпшення життя громадськості. Такі системні характеристики суспільства як самоорганізація, спільна згода, ініціативність з одного боку, короткострокові орієнтири – реформи, покращення якості життя, з третього перспектива розвитку України : національна безпека, суверенітет, міжнародна конкурентоспроможність залежать від впливу органів державної влади на суспільне життя.

Дії спеціальних органів котрі контролюють і являються центральними органами виконавчої влади мають багато повноважень як у функціях з боку контролю, так і у використанні різних напрямків відповідальності згідно законам. Це є окремою проблемою діяльності нашої держави в цілому і необхідно звернути увагу з приводу захисту свобод та прав громадянина.

Існують критерії, які можуть визначати неефективність механізму держави та державного фінансового контролю, це діє на діяльність контролюючих заходів. Також можуть існувати певні недоліки оцінки ефективності державного управління, ось чому держава повинна розробляти тактичні та стратегічні цілі оцінювання фінансового контролю державними органами, в тому числі ефективні заходи щодо поліпшення ситуації в країні враховуючу минулий досвід.

2. Встановлено, що проблемою ефективності державного управління є одержання прибутку шляхом реалізації своїх фінансових функцій, насамперед користування власністю. Одним із важливих напрямків економічної діяльності держави є одержання прибутку отриманого від права власника. До такого прибутку відносяться - оренда майна (в т.ч. концесію), квоти, ліцензії, сертифікації, тендери, торги, аукціони, інвестиційні проекти та програми, капітальні вкладення, платні основи для виконанні фінансових функцій. Тобто, завдяки використанню цих напрямків держава є звичайним учасником ринку.

Проблема функціонування державних органів постійно постає предметом дослідження науковців з різних сфер. Таким чином, органи державної влади здійснюють діяльність, на яку впливають кризові прояви, ось чому вона є неефективною.

3. Аналіз практичної діяльності держави з контролю у сфері державного управління свідчить про те, що державний апарат дозволяє здійснити певні завдання та функції держави, стає учасником визначення та виконання економічної державної політики, налагоджує та здійснює контроль за економічними відносинами. Ефективність державного апарату адекватно характеризує впровадження державної політики, при цьому впливає на державне управління. Один з показників економічної діяльності держави, який використовується при оцінюванні ефективності є продуктивність.

Функції контролю, форми та обсяги його здійснення зазначаються в законах «Про Кабінет Міністрів України», «Про міністерства та інші центральні органи виконавчої влади», «Про місцеві державні адміністрації», вони є частиною правового порядку та внутрішнього контролю.

Слід зауважити, що ефективність та продуктивність характеризують ідею основного явища. Тобто продуктивність взаємопов'язана з ефективністю, так як використовується при її оцінюванні.

4. Визначено, що основним призначення органів державної влади є створення і підтримка умов забезпеченості високого ступеня достатку суспільства, медицини, освіти, безпеки окремого громадянина та громадськості в цілому. Ось чому, ефективність органів державної влади, розглядають за допомогою показників життєдіяльності населення, використовуючи при цьому тобто через головну мету громадян — добробут суспільства.

Слід зазначити, що між економічної та соціальної ефективності є взаємозв'язок. Так як, для покращення та задоволеність потреб громадян потрібно поліпшити економічну ефективність. Отже, відношення між цими ефективностями є тяжким. Покращення економічної ефективності полягає в впровадженні таких принципів, які сприяють реалізації соціальних програм ефективного економічного розвитку.

5. Для кожної країни, в тому числі і для України доцільно створювати систему державного фінансового контролю, яка характеризується зростанням ефективності управління фінансових ресурсів. Зараз місцева економіка містить численні негативні тенденції розвитку, такі як нецільове користування коштів бюджету, обсяг кризових явищ в податковій і бюджетній сфері, потік за кордон капіталу країна. Це говорить про те, що потреба у реформуванні та підвищенні значимості державного контролю, у тому числі фінансовий сектор.

Для ефективної роботи кожного державного службовця, злагодженої діяльності кожного працівника у структурному підрозділі та цих підрозділів потрібно покращити сукупну ефективність державного органу та реалізацію його функціональності. Державні службовці мусять створювати зусилля для досягнення разом з державою спільних цілей за допомогою високої роботи.

6. Визначено, що при аналізі основних проблем розвитку та реалізації ДФК в Україні в тому числі методики оцінки ефективності, можна застосовувати інтегральний показник для оцінки ефективності роботи органів який контролює. Використання однієї системи оцінки ефективності

ДФК дає можливість оцінити ступінь досягнень цілей для покращення ефективності використання фінансових державних коштів з таким переліком критеріїв як: результативність, дієвість, економічність.

Тобто, для покращення іміджу країни для реалізації міжнародних стандартів слід використовувати такі показники: фінансова дисципліна, податковий тиск, рівень володіння бізнесом, корупція з боку виконавчої влади. Вони необхідні для міжнародної оцінки розвитку економічного стану України - рейтинг міжнародної організації та агентств, оцінка міжнародних фінансових установ та вплив на інвестиційний клімат, зовнішньоекономічна діяльність та інші сфери діяльності.

7. Обгрунтовано, що зважаючи на досвід зарубіжних країн, які користуються певною системою оцінки ефективності ДФК повинна бути інструментом покращення рівня життя громадськості, зростання відповідальності органів державної влади і покращення їх діяльності.

Впровадження загального підходу збору інформації запровадження цієї системи вимагатиме комплексного підходу до збирання інформації, стандартизування показників, складання звітів, залучення, вивчення, громадська думка при досліджуваннях. Покращення мотивації державних органів управління, надання якісних послуг, управління окремими територіями є найважливішими результатами, які очікуються від цієї системи.

Отже, за допомогою виявлення проблем розвитку контролю в країні можна оцінити не тільки механізм оцінювання в цілому, а й окремі елементи та рівні контролю для виконання органами державної влади своїх управлінських рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акімова Л. М. Система оцінювання показників ефективності державного контролю за економічною діяльністю [Електронний ресурс] / Л. М. Акімова // Інвестиції: практика та досвід. - 2018. - № 15. - 71-76 с. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2018_15_17
2. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, практика, аналіз: монографія. Київ: КНЕУ, 2005. - 292 с.
3. Апопій В.В., Бабенко С.Г., Гончарук Я.А. Комерційна діяльність: підручник / В.В. Апопій, С.Г. Бабенко, Я.А. Гончарук та ін. – Вид. 2-е. – К.: Знання, 2008. – 558 с.
4. Артим І.І. Сучасні підходи до оцінки ефективності державного управління // Соціально-економічна ефективність державного управління: теорія, методологія та практика: Матеріали щорічної науково-практичної конференції 23 січня 2003 р. / За заг.ред. А. Чемериса. — Львів: ЛРІДУ УАДУ, 2003. — Ч.1. — 432 с.
5. Бабінова О.О. Критерії оцінки ефективності діяльності органів місцевого самоврядування: світовий досвід та Україна / О.О. Бабінова // Стратегічні пріоритети. — 2007. — № 2. — С. 73—78.
6. Басанцов І. В. Державний фінансовий контроль, його концептуальні аспекти / І. В. Басанцов // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – № 11. – С. 24-32.
7. Бортник Н.П., Дніпров О.С. Проблеми оцінки якості та ефективності діяльності органів виконавчої влади. Актуальні проблеми відчизняною юриспруденції. № 6. Том 3. 2017. С. 80–84.
8. Бутенко В. Л., Бубенко І. В. Проблеми і напрями вдосконалення роботи органів державного фінансового контролю / В. Л. Бутенко, І. В. Бубенко // Економічний простір. – №12/1. - 2008. – С. 106-113.
9. Видатки за органами влади. Ціна держави: сайт. 2019. URL: <http://cost.ua/budget/expenditure/agencies>

10. Виговська Н.Г. Розробка критеріїв та показників ефективності господарського контролю / Н.Г. Виговська // Вісник Житомирського державного технологічного університету: Економічні науки. — Житомир: ЖДТУ. — 2007. — № 2 (40). — 18—20 с.
11. Винниченко Н. В. Сучасний стан розвитку державного внутрішнього фінансового контролю в Україні / Н. В. Винниченко, Н. В. Шевченко // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. Збірник наукових праць : Випуск 28. — Київ : НАУ, 2010. — С.26-29.
12. Гниденко М.В Професіоналізм державних службовців як умова ефективної діяльності органів державної влади / [Електронний ресурс]. — Режим доступу до статті: <http://kds.org.ua/blog/profesionalizm-derzhavnihsluzhbovtiv-yak-umova-efektivnoi-diyalnosti-organiv-derzhavnoi-vladi>
13. Грінчук М. С. Реформування системи державного фінансового контролю / М. С. Грінчук // Вісник ЧТЕІ. — 2008. — №4. — С.317-322.
14. Гуцаленко Л. В. Державний фінансовий контроль / Л. В. Гуцаленко. — К. : Центр учбової літератури, 2009. — 424 с.
15. Дегтярьова О. М. Оцінка ефективності моніторингу фінансовоекономічної діяльності підприємств / О. М. Дегтярьова // Коммунальное хозяйство городов : научно-технический сборник. — 2009. — № 75. — С. 406-415
16. Дзюндзюк В.Б. Ефективність діяльності публічних організацій: Монографія / В.Б. Дзюндзюк. — Х.: Вид-во ХарПІ УАДУ “Магістр”, 2003. — 236 с.
17. Дмитренко Г. В. Організація і здійснення державного контролю в Україні (фінансово-економічні аспекти) : дис. д-ра наук з держ. Управління : 25.00.02 / О. В. Дмитренко. — К., 2010. — с. 112.
18. Дмитренко Г. В. Проблеми удосконалення державного фінансового контролю в контексті зарубіжного досвіду / Г. В. Дмитренко // Економіка і держава. — 2009. — №7. — С. 76-79.

19. Дорош В. Ю. Фінансовий механізм регулювання міжбюджетних відносин в Україні : дис. канд. екон. наук : 08.00.08 / В. Ю. Дорош. – Львів, 2010. – с. 62
20. Економічна енциклопедія : у 3-х т. Т. 3 / під ред. С. В. Мочерного. – К. : Видавничий центр «Академія», 2002. – 952 с.
21. Жернаков В.В. Трудове право України: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / В. В. Жернаков, С. М. Прилипко, та інші; за ред. В. В. Жернакова. – Х., 2012. – 49 с
22. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник. Київ: Знання, 2007. - 1072 с.
23. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 5 квітня 2007 року / Відомості Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/877-16/conv>
24. Кінашук Л. М. Фінансовий контроль в системі державного управління / Л. М. Кінашук // Підприємство, господарство і право. – 2008. – №11. – С. 97- 99
25. Козбаненко В.А. Державне управління: основні теорії та організації / В.А. Козбенко // К: Академія, 2002. – 257 с.
26. Конституція України від 28 червня 1996 року, із наступними змінами та доповненнями / Відомості Верховної Ради України (ВВР) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
27. Косинський Р. В. Фінансовий контроль у системі державного управління господарськими процесами : дис. канд. наук з держ. управління : 25.00.02 / Р. В. Косинський. – К., 2011. – с.225
28. Крамзіна Н.О. Ефективність функціонування органів державного управління економікою / Н.О. Крамзіна // Розвиток фінансових методів державного управління національною економікою: зб. наук. праць

Донецького державного університету управління. – Донецьк, 2007. – т. 8, вип. 84, серія «Економіка» – С. 52-61.

29. Кукурудз О. М. Державний фінансовий контроль виконання місцевих бюджетів : дис. ... канд. екон. наук : 08.04.01 // О. М. Кукурудз. – К., 2006 - с. 122

30. Кухарева Г.П. Належне урядування як шлях до становлення дієвої системи публічного управління в Україні / Г.П. Кухарева // Теорія та практика державного управління. – 2015. – Вип. 3. – С. 76- 83.

31. Литвин А. Є Тенденції розвитку світового ринку інформаційних технологій Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності 2011 Випуск 2. – 2011 – с. 132-133

32. Микитюк І. Система управління якістю державного фінансового контролю / І. Микитюк // Вісник КНТЕУ. – 2008. – № 3 – С. 41-48

33. Міллер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС: порівняльний аналіз : пер. з фр. / Ж. Міллер. — К. : Основи, 2006. — 420 с

34. Мочерний С.В., Єрохін С.А., Каніщенко Л.О. та ін. Основи економічної теорії. Київ: Знання, 2000. – 110 с.

35. Одинцова Н.А. Державне управління економікою: обґрунтована система менеджменту [Електронний ресурс] / Н.А. Одинцова // Ефективна економіка. – 2010. - №9. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>.

36. Олійник Д.В. Економічна, соціальна і політичні основи ефективної діяльності органів влади / Д. В. Олійник // Теорія та практика державного управління. - 2012. - Вип. 4. - С. 242-250.

37. Павлов Д. М. Ефективність системи органів державного управління: поняття, умови та критерії оцінки / Д. М. Павлов // Наук. вісн. Нац. академії внутрішніх справ України. – К. : НАВСУ, 2003. – No 1. – С. 217–223.

38. Піхоцький В. Ф. Удосконалення і розвиток державного фінансового контролю та аудиту за надходженням коштів Державного

бюджету 231 України та їх використанням / В. Ф. Піхоцький // Фінанси України. – 2007. – № 3. – С. 75-83

39. Плескач В. Л. Фінансовий контроль у контексті трансформаційних процесів економіки / В. Л. Плескач // Фінанси України. – 2009. – №6. – С.85-92.

40. Покропивний С.Ф., Колот В.М. Підприємництво: Стратегія, органі-зація, ефективність. – Навч. посібн. – К.: КНЕУ, 1998. – 352 с

41. Пономаренко В. С. Рівень і якість життя населення України : монографія / В. С. Пономаренко, М. О. Кизим, Ф. В. Узунов. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2003. – 226 с.

42. Приходченко Л. Л. Взаємообумовленість ефективності та професіоналізму в системі органів публічної влади / Л. Приходченко // Управління сучасним містом. – 2007. – С. 3–10

43. Приходченко Л.Л. Забезпечення ефективності державного управління: теоретико-методологічні засади [Текст]: монографія / Л. Л. Приходченко ; Національна академія держ. управління при Президентові України, Одеський регіональний ін-т держ. управління. — О. : [Оптимум], 2009. — 299 с.

44. Ребкала В.А. Державна політика: аналіз впровадження в Україні: / В. А. Ребкала - К.: Вид-во УАДУ, 2000. – 125 с.

45. Розпутенко І.В. Ефективність прийняття управлінських рішень у контексті політичного процесу // Ефективність державного управлін- ня та управлінських кадрів в умовах змін: Зб. наук. праць / За заг.ред. І. Розпутенка. — К.: Вид-во НАДУ, 2005. — 168 с

46. Савенко Н.В. Економічна сутність ефективності виробництва підприємства і аналіз підходів до її визначення. Інноваційна економіка. 2009. - № 2. - с. 153

47. Савченко Л. А. Правові проблеми фінансового контролю в Україні : дис. д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Савченко Л. А. – Ірпінь, 2002. – 455 с.

48. Сенишин О. С. Державне регулювання економіки : навч. посібник / О. С. Сенишин, М. О. Горинь, О. О. Кундицький. – Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. – 334 с.
49. Симоненко В.К. Основи єдиної системи державного фінансового контролю в Україні (макроекономічний аспект): [монографія] / В.К. Симоненко, О.І. Барановський, П.С. Петренко. – К.: Знання України, 2006. – 280 с.
50. Стефанюк І. Б. Державний фінансовий контроль: проблеми ідентифікації й визначення системи / І. Б. Стефанюк // Фінанси України. – 2009. – № 11. – С.12-19.
51. Таранич О. В. Ефективність управління об'єктами державного сектору України [Електронний ресурс] / О. В. Таранич, О. П. Ярошенко // Економіка і організація управління. - 2019. - Вип. 1. - с. 103-109. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eiou_2019_1_13
52. Ткачова О.В. Ефективність державного управління: поняття та підходи до оцінювання [Електронний ресурс] / О. Ткачова // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. - 2013. - № 2. - с. 30-37. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2013_2_6
53. Ткачук В.А. Проблеми оцінки якості та ефективності діяльності місцевих органів влади (зарубіжний досвід) Проблемы оценки качества и эффективности деятельности местных органов власти (зарубежный опыт) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: https://nonproblem.net/wp-content/uploads/2019/12/2013_05_050.pdf
54. Шаров Ю. П., Сухінін Д. В. Муніципальні послуги: шлях до високої якості : моногр. / Ю. П. Шаров, Д. В. Сухінін. – Мелітополь : ТОВ "Вид. будинок ММД", 2008. – 136 с.
55. Шевченко Н. В. Критерії та показники оцінки ефективності державного фінансового контролю. Облік і фінанси АПК: бухгалтерський

портал. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/kriterii-ta-pokazniki-ocinki-efektivnosti-derzhavnogo-finansovogokontrolyu.html>

56. Шевченко Н. В. Критерії та показники оцінки ефективності державного фінансового контролю / Н. В. Шевченко // Облік і фінанси АПК. – 2011. – № 2. – С. 82-86.

57. Шевченко Н. В. Концептуальні напрямки формування комплексної системи державного фінансового контролю в Україні // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (28-29 жовтня 2010 р.) : у 2 т. / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – Т. 2. – С. 222-224.

58. Шевченко Н. В. Проблеми підвищення ефективності державного фінансового контролю в соціальній сфері / Н. В. Шевченко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць / Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України". - Суми, 2010. - Вип. 29. - С. 321- 325.

59. Шевченко Н. В. Реформування системи державного фінансового контролю в Україні: проблеми та перспективи / Н. В. Шевченко // Вісник Української академії банківської справи, 2010. – №2 (29). – С.42-45.

60. Шевчук В. О. Становлення та розвиток Державного фінансового контролю / В.О. Шевчук // Фінанси. – 1997. – № 11. – С.19.

61. Юргелевич С. В. Система государственного финансового контроля / С. В. Юргелевичю // Финансы Украины. – 2002. . – №4. – С. 138-145.

62. Akimova L. M. State regulation of the financial services market in ukraine / L.M. Akimova, A. V. Lysachok // Public management: collection. — № 1 (11). — January. — 2018. — Kyiv: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2018.

63. Oliynyk, D. (2013), “Modern methods of evaluating the performance of government”, The efficiency of public administration, Vol. 34, pp. 275-283.

64. The Worldwide Governance Indicators (WGI) project [Электроний ресурс]. – Режим доступа: <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp>

65. World Bank Group (2018), available at:
<http://info.worldbank.org/governance/wgi/#reports> (Accessed 03 July 2018).

66. Zak. M. Quality of governance / M. Zak // Working Paper CES UEM. – 2005. – № 4. – 28 P

ДОДАТКИ

Додаток 1

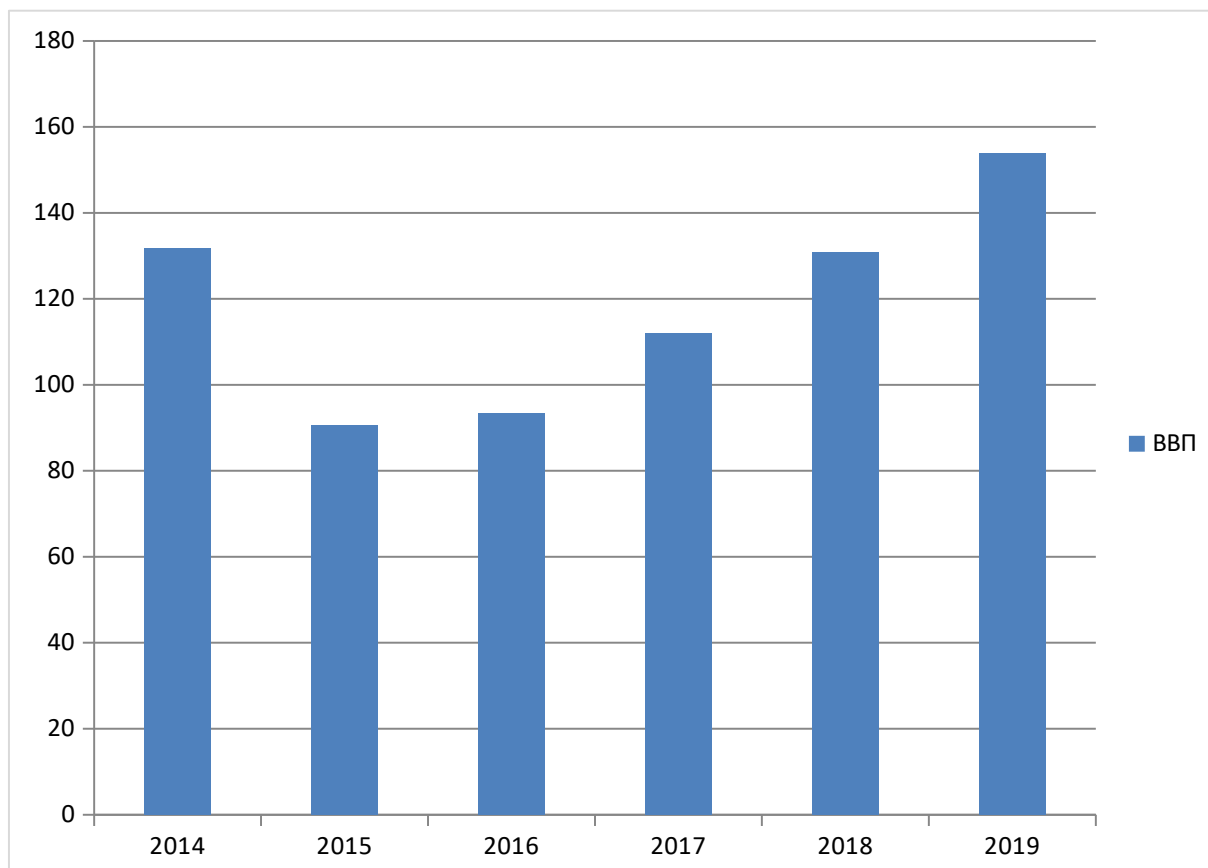
Визначення «державного контролю»

Автор	Визначення
Піхоцький В.Ф. [38]	Державний контроль – це можливість забезпечення формування та використання фінансових ресурсів, цілеспрямована діяльність органів влади, спрямована на реалізацію принципів контрольної діяльності держави в сфері фінансів
Мочерний С.В. [34]	Державний контроль – це система контрольних процедур для оцінки ефективності управлінських рішень в сфері фінансів
Одінцова Л.М. [35]	Державний контроль – це загальна функція управління через методи спостережень, перевірок, аналізу та обліку господарської діяльності
Бутенко В.Л. [8]	Державний контроль – це складова системи керування фінансовими відносинами на різних рівнях, ефективний процес оцінки акумуляції і використання фінансових ресурсів
Стефанюк І. Б. [50]	Державний контроль – це складовий елемент реалізації принципів ефективності в управлінні фінансовими ресурсами держави
Басанцов І. В [6]	Державний контроль – це загальне ознайомлення зі станом діяльності суб'єктів контролю

Узагальнення особливостей формДФК

Критерії	Попередній ДФК	Поточний ДФК	Наступний ДФК
Мета	Виконання принципів державного фінансового контролю, дотримання його законів та норм		
Основні завдання	вивчення підстав прийняття управлінських рішень щодо дотримання принципів законності й цілеспрямованості операцій	попередження незаконних дій; та забезпечення принципів фінансового контролю:	- визначення фактичних відхилень від затверджених норм та нормативів
Функції	превентивна	контрольна	контрольна
Методи ДФК	аналіз	обстеження, аудит, аналіз	ревізія, аудит
Методичні прийоми узагальнення і реалізації результатів контролю	групування проміжних результатів за критеріями систематичності та хронологічності	аналітичне групування встановлених недоліків, оперативні пропозиції щодо усунення недоліків	узагальнення результатів контролю, розробка пропозицій щодо усунення недоліків
Ймовірність усунення порушень	висока	середня	низька

Динаміка обсягу ВВП в Україні у 2014-2021 рр.

Оцінка ефективності державного фінансового контролю як процес ухвалення управлінських рішень